

Nepriklausoma

Lietuvos
Nacionalinė
Mokymų
Biuro

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, April 17, 1991

44p(22) 2828

• LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA WEEKLY •

Nr. 8 (51-ji metas) 1991m. BALANDŽIO-APRIL 17 d. • DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS • 7722 GEORGE ST., LASALLE, Que. H8P 1C4 • Tel: 366-6220 • \$1,-

ĮVYKIŲ APŽVALGA

h.n.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Vilniaus radijo užsienio laidoje (kuri dabar visai gerai girdima 11.770 - 25 metrų ruože) balandžio mėn. 13 ir 14 dienomis paminėtos sovietų kareivių ir komunistų š.m. sausio mėn. 13 d. įvykdytojo pučo Vilniuje aukos. Teisingai teigiama, kad jų vardai liks amžiams lietuvių tautos istorijoje, kartu su visų kovojusių už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Reikia tikėtis, kad ir pasaulis jų aukos nepamirš, o taip pat, kokia iš tikrųjų yra toji išgarbintoji sovietų Raudonoji armija. Nepamirštinai ir tie jarmalavičiai, burokevičiai, kuoleliai bei kiti panašūs į juos, kurie pardavę sąžinę, bando sovietų melo, tankų ir žudynių padedami, atsistoti į savo senas kariukų kėdes ir smaugti Lietuvą, kaip seniau.

Balandžio mėn. 11 d. laidoje pranešama apie Vytauto Landsbergio kreipimąsi į Gorbačiov'ą, siūlant susitikti tik dviem asmeniškai, nes esama rimto pagrindo įtarti, kad Gorbačiov'as esąs klaidinimai informuojamas apie tikrąją padėtį Lietuvoje. Gorbačiov'as pasiūlė pasikambinti jam, kai jis grįš iš vizito Japonijon. Toje pačioje laidoje minima, kad oficialiai Lietuvą pripažinus Islandijai, netrukus ją paseks Danija; tuo tarpu Lenkija dar delsianti.

Kovo 13 d. pranešta apie Jurmaloje, šalia Rygos, įvykusį BALTIJOS TARYBOS susitikimą. Tarybą sudaro Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų prezidentai ir jų delegacijos. Joje buvo nutarta priimti Islandijos pasiūlymą tarpininkauti Baltijos respublikų derybose su Kremliumi, bet, kaip iš ankstesniųjų Maskvos pasisakymų esą aišku, Kremlius toki Islandijos pasiūlymą atmes. Pasitarime taipogi buvo pasikeista patirtimi apie iki šiol įvykusias derybas su Kremliumi. Atrodo, Kremlius rimtų derybų nenori, tikėdamasis, kaip nors išlaikyti nebesulaikomai trupančią raudonąją imperiją. Š.m. balandžio pradžioje numatytas derybas su Lietuva Kremlius vilkina ir atidėlioja, raskamas vis naujų pasiteisinimų bei nepasitenkinimų. Štai, Lietuvos delegacijos prašymo, kad prieš pradedant rimtai derėtis, Sovietų Sąjunga grąžintų užgrobtuosius Vilniaus Radijo ir televizijos rūmus, Spaudos rūmus, Televizijos perdavimo centrą ir visus kitus, nelegaliai užimtus pastatus, o taip pat ra-

tiškai garantuoti, kad daugiau nebus vartojama jėga Pabaltijyje, Sovietų delegacija nesutiko nei svarstyti, nei pasirašyti.

Minimas taip pat kiek anksčiau įsisteigęs ATEITIES FORUMAS, jų pačių žodžiais, nuosaikiųjų politinių jėgų susibūrimas, kuris įvykusiame savo suvažiavime kritikuoja dabartinį parlamentą ir dabartinio parlamento radikaliuosius dešiniuosius ir siūlo vieton šio parlamento rinkti Steigiamąjį seimą. Šią grupuotę sudaro kairesnieji politiniai vienetai. Žymensiujų asmenų tarpe minima Kazimiera Prunskienė ir Vytautas Petkevičius. Minima ir Lietuvos socialdemokratų partija, kurios vadovas Kazimieras Antanavičius šiomis dienomis iš tų pareigų pasitraukė.

GORBAČIOV'AS IEŠKO PAGALBOS JAPONIJOJE

Šešis mėnesius nekėlęs kojos iš Sovietų Sąjungos, bijodamas palikti byrantį "sojuzą", Gorbačiov'as pagaliau išsirengė skristi į Japoniją. Nesėkmei vejant nesėkmę, kumščiu ir suktumu bandydamas išsilaikyti sosto, Gorbačiov'as skrido balandžio mėn. 16 d. į Japoniją, desperatiškai ieškodamas išsigelbėjimo. Japonija, stipriausia ekonominė ir industrinė galybė greta Vokietijos, labai lengvai galėtų padėti, bet... turi nesuvestų sąkaitų su senu savo priešu - Rusija. Gorbačiov'as yra pirmas Rusijos "cearas" atsilankęs po šimto metų Japonijon. Priešasčių netrūksta. 1905 metais carų Rusija, pradėjusi karą su Japonija, išdidžiai juokaudama tvirtino kad "samurajų" imperiją užmėtysianti kepurėmis. Deja, karą rusai skaudžiai pralaimėjo. Po Antrojo pasaulinio karo, i kuri Sovietų Sąjunga gudraudama įstojo tikrai paskutinėmis dienomis, kai karas Sąjungininkų buvo seniai laimėtas, Kremlui pasitaikė proga pagrobti strateginiai labai svarbūs Kurilų salas. Iki 1945 metų tenai negyveno nė vienas rusas. Šiuo metu prigabenta į tą mažiųjų salų salyną apie 32,000 sovietų. Tasai tarp Kamčatkos ir japonų Hokkaido salos nusitęsęs puslankiu salynas, tiesa, buvo valdomas kadaise (iki 1875 metų) rusų carų. Iki 1945 metų buvo Japonijos teritorija ir japonai reikalauja, kad 4-rias salas Sovietų Sąjunga grąžintų Japonijai. Kol ši to nepadarys, Japonija nenori jokių santykių su Sovietais. Ypač šiuo metu, kai trokštamieji ekonominiai santykiai japonams nieko gero neduotų, o tikrai vargo ir nereikalingų rūpesčių.

Gorbačiov'as dar koki Sovietų imperijos gabalą bijos pažadėti, nes Jelcinas užprotestavo, kadangi tos salos yra jo vadovau-

jamos Rusijos federalinės respublikos dalis. Gorbačiov'as tikrai yra tarp kūjo ir priekalo, nes atidavęs salas, gali smogti sau paskutinį smūgį ir išlėkti iš Kremliaus sosto, o negavęs japonų ekonominės pagalbos, tegali laukti tik artėjančio galo ir sau ir sovietų imperijai, kurią jis taip desperatiškai bando paramstyti.

NELAIMINGOJI KURDŲ TAUTA

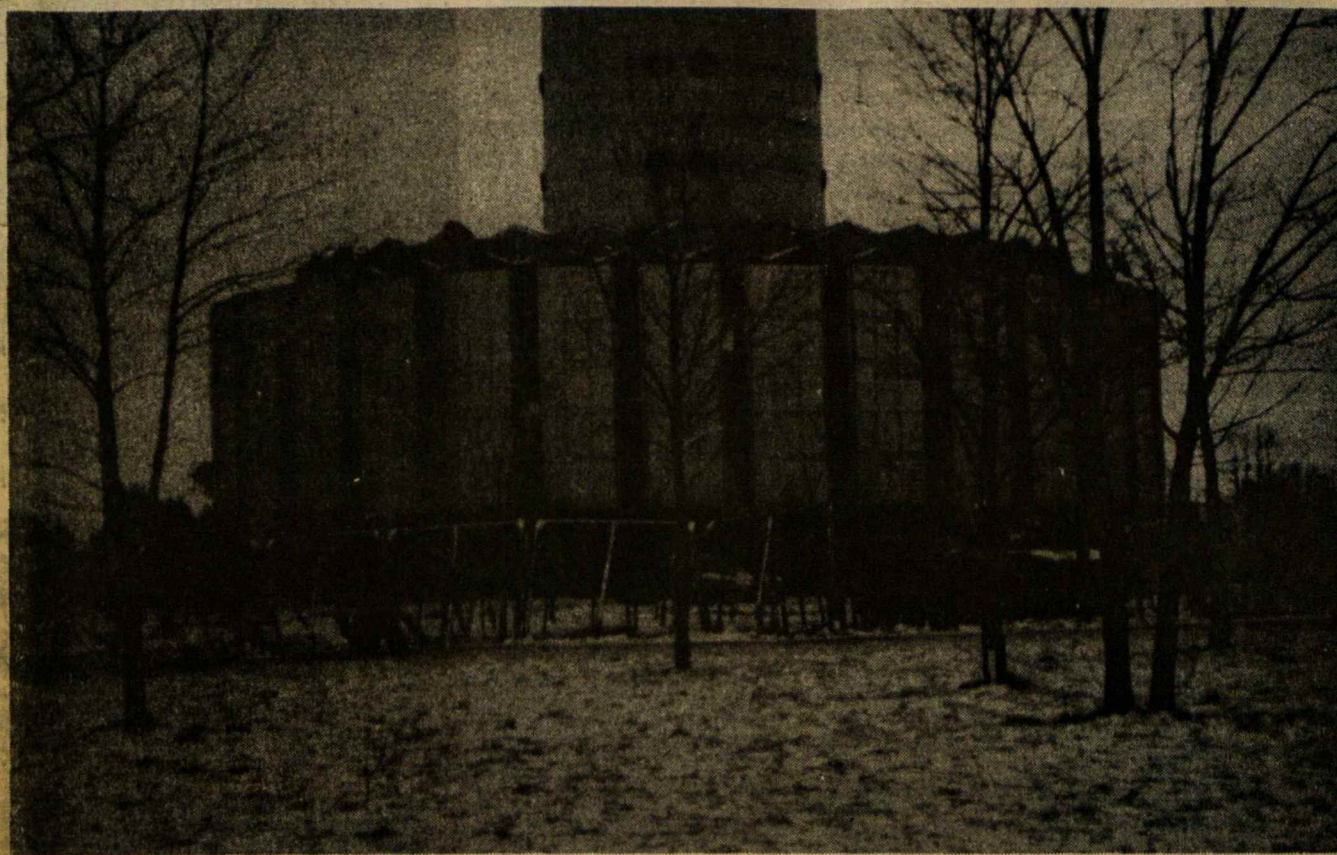
Virš dviejų milijonų kurdų, po nepasisekusio sukilimo prieš Saddam Hussein'ą, bėga iš amerikonių sugniuždyto Irako. Ir JAV tikrai vėlakai ir nenoriai tiesia pagalbos ranką, nes visas pasaulis kaltina Bush'ą sukursčius kurdus sukilinti ir nuversti Saddam'ą, o dabar nebenorinčio kištis į svetimos teritorijos vidaus reikalus. Toks JAV prezidento dvideidiškumas (argi pirmą kartą?) tikrai dar kartą liudija, kad Baltųjų rūmų ir Pentagono strategai neapsvarstė Persų įlankos karo iki pačios pabaigos. Nepramatė galimų pasekmių ir, nenorėdami "libaniško" Irako, paliko vargšus kurdus ir nemažiau nelaimingus šiitus Saddam'o divizijų malonei. O tų divizijų, pasirodo, liko pakankamai, kad sudorotų neorganizuotus ir silpnai ginkluotus sukilėlius. Todėl tikrai širdi veriantys vaizdai kasdien matomi televizijos programose, minios basų, išbadėjusių kurdų Turkijos pasienyje, beveik neprieinamose kalnuose, terorizuojami brutalių turkų, kurie nuo seno persekiojo savo teritorijoje gyvenančią gausią kurdų mažumą, ir zudomų bado ir ligų. Vieno europiečio gydytojo teigimu, greitai ismirsia visi kūdikiai, vaikai ir seni žmonės, nes pagalba atėjusi per vėlai ir dar labai nepakankama.

ATVYKSTA LIETUVOS NAUJAS MINISTERIS PIRMININKAS

Gediminas Vagnorius, naujasis Lietuvos Ministeris Pirmininkas, perėmęs pareigas iš Kazimieros Prunskienės tuojau po sausio 13 d. 1991 m. tragiškų įvykių Lietuvoje, atvyksta į Kanadą balandžio 16-23 d.d. Kanados Lietuvių Bendruomenės Valdyba ir Pagalbos Lietuvai Vajaus komitetas Ministerį Pirmininką atsiųks į Kanadą dvejopu tikslu. Pirmą - įjungti Lietuvą į PAGALBOS LIETUVAI VAJAUS lėšų rinkimo darbą tiesioginiai, pasiunčiant per Kanados Lietuvių kolonijas. PL Vajaus komitetas šią mintį, su KLB Valdybos pritarimu, pasiūlė Lietuvos Respublikos vyriausybei, prašant jos pritarimo ir pasiūlymo asmens šiam darbui atlikti. Lietuvos Aukščiausia Taryba nutarė atsiųsti Kanadon naująjį Ministerį Pirmininką - Gediminą Vagnorių.

Antrasis tikslas - sudaryti jam galimybę asmeniškai užmegzti naujus kontaktus su Kanados federaline ir provincinėmis valdžiomis bei patirti galimybes politinei bei ekonominei pagalbai Lietuvai. Savo laiške jis pats pabrėžė jo interesą pirmą kartą susitikti su Kanados lietuviais apie kuriuos girdėjęs tiek daug pozityvių atgarsių.

Gediminas Vagnorius su 3 asmenų ir asmeninio sargybinio palyda atvyksta antradienį, balandžio 16 d. Aero-plotu į Montrealį. Jis išskrenda iš Montrealio antradienį, balandžio 23 d. Per šią savaitę jis Vajaus reikalais aplankys lietuvių kolonijas Ottawoje, Hamiltone, Toronte, Londone, Kalgaryje, Edmontone ir Montrealyje. Taip pat įvyks susitikimai su Kanados federalinės valdžios pareigūnais Ottawoje: Kanados Min. Pirm. Brian Mulroney,

Radio ir televizijos bokšto apatinė dalis Vilniuje, kur sekmadienį, sausio 13 dienos naktį žuvo 14 žmonių. Nuotr. Vinco Korkučio.

Tikrai visoms pasaulio valstybėms pradėjus siųsti pagalbą ir badyti pirštais Bush'ą, Amerika pagaliau irgi ėmėsi rimtai rūpintis tais nelaimingais žmonėmis.

Itin nelaiminga yra kurdų tauta, gyvuojanti nuo seniausių laikų, kurios beveik 20 milijonų žmonių niekaip neįstengė susikurti vienos valstybės. Dalinai dėlėi įvairių karaliukų ginčo tarpusavyje, o taip pat ir todėl, kad jie išbarstyti net keliose valstybėse (dauguma Turkijoje, Sirijoje, Irake ir Irane), kurios nė negalvoja suteikti joms didesnę autonomiją, nekalbant apie suvienytą valstybę. Tokia po Pirmojo pasaulinio karo buvo kurdams pažadėjusi Anglija ir Prancūzija, bet vėliau pažadą atsaukė, nes rado naudingesnę sau išeitį: iškiti tiems kraštams, kurie valdė kurdus ir jų teritoriją.

Užsienio reikalų ministras Clark, Kanados Finansų ministras Michael Wilson, Canadianians in Support of the Baltic People's parlamentarų komitetu. Pramatyti susitikimai su Ontario, Albertos provincijų atstovais.

Penktadienį, balandžio 19 d. Ontario Premjeras Bob Rae, po privataus posėdžio su Min. Pirm. Vagnorium, savo vardu ruošia jo garbei pietus. Ruošiami įvairūs susitikimai su Ontario valdžios ministeriais bei įvairiais, įtakingais biznieriais - verslininkais.

Naujasis Lietuvos Respublikos Ministeris Pirmininkas turi dvigubą profesiją. Jis yra inžinierius (statybos srityje) ir ekonomistas. Dirbo profesoriumi iki 1990 m., rinkimuose išrinktas į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą nuo Plungės rajono. Kandidatavo kaip Sąjūdžio remiamas kandidatas. Nepriklausė Lietuvos Komunistų partijai. Po sausio 13 d. įvykių Lietuvoje, įvykusioje valdžios krizėje po tuometinės Min. Pirm. K. Prunskienės atsistatydinimo, Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatų išrinktas naujuoju Lietuvos Ministeriu Pirmininku. Gabija

KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA IR KLB PAGALBOS LIETUVAI VAJAUS KOMITETAS kviečia Kanados lietuvių visuomenę

LIETUVOS RESPUBLIKOS MINISTERIO PIRMININKO GEDIMINO VAGNORIAUS priėmimuose, kurie vyksta kolonijose sekančia tvarka:

OTTAWOJE: Antradienį, balandžio 16 d. 8 val. v. West Block, Parliament Buildings - Min. Pirm. priėmimas ir Pagalbos Lietuvai Vajui lėšų telkimo vakaras.

Ruošia: Ottawos KLB apylinkės valdyba, pirm. Rita Rudaitytė.

HAMILTONE: Ketvirtadienį, balandžio 18 d. 7:30 v.v. Jau-nimo Centre, Aušros Vartų parapijoje. Min. Pirm. priėmimas ir Pagalbos Lietuvai Vajui lėšų telkimo vakaras. Ruošia: Hamiltono KLB apylinkės valdyba, pirm. Regina Bagdonaitė-Chiarelli. Įėjimo kaina asmeniui \$15.-

TORONTE: Trečiądienį, balandžio 17 d. 8:00-10:00 v.v. Lietuvos Gen. Konsulas Kanadai, H. Lapas ir ponis ruošia Min. Pirm. priėmimą. Įėjimas pagal pakvietimą.

Penktadienį, balandžio 19 d. 7:30-10:00 v.v. Prisikėlimo Parapijos salėje Min. Pirm. priėmimas ir Pagalbos Lietuvai Vajui lėšų telkimo vyno-sūrio vakaras.

Ruošia KLB Pagalbos Lietuvai Vajaus komitetas, pirm. Vytautas Bireta. Įėjimo bilieto kaina asmeniui \$35.- kurių \$25.- bus nurašomi nuo taksų. Bilietai platinami parapijo-se ir Lietuvių Namuose sekmadieniais arba bet kada per KLB rastinės vedėją Dariją Deksnę, Tel: 533-3292

Šeštadienį, balandžio 20 d. aplankys Maironio Lituanis-tinę mokyklą.

Sekmadienį, balandžio 21 d. Min. Pirm. dalyvaus Lie-tuvos Kankinių Parapijoje 11:00 val. ryto Mišiose. Nuo 1:00 iki 3:00 val.p.p. Anapilio didžiojoje salėje jo iškil-mingas priėmimas ir pagrindinis pranešimas apie dabarti-nę padėtį Lietuvoje.

Ruošia: KLB Valdybos Kultūrinės Komisijos pirm. Irena Ross su komitetu.

LONDONE: Šeštadienį, balandžio 20 d. 7:30-10:00 v.v. Londono lietuvių parapijos salėje Min. Pirm. priėmimas ir Pagalbos Lietuvai Vajui lėšų telkimo vakaras.

/nukelta į 2 psl...../

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS: "NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAGUOJA – REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail. Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje – \$ 22.00
Rėmėjo – \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamoš mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

ŽENKIME ŽINGSNIS Į ŽINGSNĮ

Ženkime žingsnis į žingsnį su Lietuva jos Nepriklausomybės įtvirtinimo kelyje. Tai KLB Pagalbos Lietuvai Vajaus komiteto obalsis, einantį MILIJONINIO VAJAUS LIETUVAI pabaigą.

Nuo pereinamųjų metų pavasarį paskelbto užsimojimo sukelti tiesioginiams Lietuvos tikslams vieną milijoną dolerių, nueita labai toli. Kanados lietuviai vieningai atsiliepė į KLB PAGALBOS LIETUVAI VAJAUS komiteto prašymus bei skatinimus. Beliko dar ketvirtadalis kelio iki užsibrėžtas tikslas bus pilnai atsiektas. Vajaus komitetas prašo visuomenę nepasiduoti abejonėms ar perdideliame pesimizmui, kuris daugelį užpuolė, ypač po sausio mėn. 13 dienos įvykių. ĮVYKDYKIME VAJŲ IKI GALO!

Pagalbos Lietuvai Vajaus lėšos visos laikomos Toronte PRISIŲKĖLIMO PARAPIJOS BANKELYJE, atskiroje PL Vajaus sąskaitoje. Lėšos, kurios surenkamos, neina tiesioginiai tuojau pat į Lietuvą. Jos laikomos Kanadoje ir iš čia yra naudojamos tiksliai Lietuvos Respublikos AT pirmininko Vytauto Landsbergio ir Aukščiausios Tarybos kabineto nurodymu. Projektai, kuriems naudojamos lėšos iš Vajaus kasos, ateina iš Lietuvos arba susitarus tiesioginiai su Lietuva. Kad pinigai būtų išmokami, reikalingas PLB pirmininko dr. Vytauto Bieliausko, KLB PL Vajaus Komiteto ir KLB Valdybos pritarimas ir tai tik su Vytauto Landsbergio parašu ant projekto apybraižos. Ne visi projektai yra automatiškai vykdomi. Dėl kai kurių yra tariamasi su Lietuva - ieškomi kiti būdai finansuoti iš kitų šaltinių; pasiūlomi kiti projekto variantai, kurie tą patį atliktų, bet kitokiu ar pigesniu būdu. Kitaip sakant, vykdydami projektus, yra abipusiai tariamasi iki prieinamas susitarimas dėl vykdymo.

Taip pat atsiranda ir projektų, kurių vykdymas galės būti skelbiamas tiksliai po kiek laiko, kad nebūtų sukludytas jo įgyvendinimas, nes dabartinės sąlygos Lietuvoje neleidžia besąlyginės veiklos. Vajaus komiteto nariai visuomenei yra aiškinę šią padėtį ir susilaukę mūsų visuomenės atjautimo ir reikalo supratimo. Už tai Vajaus komitetas visuomenei yra dėkingas.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba (kuri šio Vajaus idėją pasiūlė kraštams), Kanados LB Valdyba ir Vajaus Komitetas esame ištikinę, kad žingsniai, kuriais V. Landsbergio vadovaujama valdžia siekia įtvirtinti Lietuvos Nepriklausomybę, yra teisingi ir remtini. Jaučiame šventą pareigą dabar, o ne rytoj prie šių žingsnių prisidėti. Mūsų parama Lietuvai yra reikalinga dabar todėl, kad šie metai bei sekantys du ar trys, yra pirmieji ir sunkiausi po Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo Kovo mėn. 11 d., 1990 m. Kai Lietuvos Nepriklausomybė jau bus pilnai daugelio kraštų pripažinta, kai Lietuvai bus teikiama tiesioginė ekonominė ir politinė pagalba iš įvairių kraštų, kai Lietuva bus pajėgi pati prekiauti tarptautinėje rinkoje, jai nebereikės išsivijos finansinės paramos - jinai bus pajėgi ją užsidirbti pati. Mūsų pareiga, jei rūpinamės Lietuvos ateitimi, yra jai padėti tai atsiekti.

Okupantas nesiliauja visais jam įmanomais būdais dabartinei Lietuvos valdžiai uždaryti duris į pasaulį, nukirsti jos ryšį tarptautinėje arenoje, kliudyti valdžios pareigūnų išvykimams.

Ypatingai daug sunkumų susilaukiama, kai Lietuvos valdžios atstovai ketina išvykti kalbėtis Lietuvos reikalais kituose kraštuose. Neprisidėkime prie okupanto darbo tapdami abejingi mūsų remiamos Lietuvos valdžios atstovų kelionių dažnumui. Ateitis parodys, ar Lietuvai pasiseks savo Nepriklausomybę įgyvendinti. Jinai už ją kovoją visais frontais. Mūsų darbas jai padėti. Kaip? 1) Su teikiant Lietuvai esminį reikalingą finansinį (valiutinį) užnugarį toki, koki jį ištengs sukaupti iki jį pati taps pajėgi finansiniai tvarkyti savo reikalus tarptautinėje arenoje. 2) Sumažinant savo abejingumą Lietuvai ir jos siekiais tol, kol ji eina Nepriklausomybės įtvirtinimo keliu. 3) Mums visais prieinamais būdais padėti Lietuvos Respubliką įtvirtinti kaip nepriklausomą valstybę, tai reikš - sudaryti jai galimybes susitikimams su Kanados ir jos provincijų bei kitų kraštų valdžiomis, sudaryti galimybes ekonominei paramai Lietuvai iš valdinių bei privačių sluoksnių; neuilstamai dėti pastangas politiniam spaudimui.

Ženkime su Lietuva žingsnis į žingsnį tuo pačiu keliu. Neleiskime abejingumui tiek čionai, tiek iš Lietuvos, mus nuvesti nuo to kelio. Lietuvai teduotas šis laikas. Jinai turi skubėti ir dirbti šiame istorijos laikotarpyje - dabartyje. Mes turime daryti visą, ką mes galime, dabar, kad ateityje galėtumėm su ramia sąžine pasisakyti - aš daviau, aš dariau visa, ką galėjau.

Gabija

TAUTA YRA TADA ŽUVUSI, KAI JI PATI SAVĘS IŠTĖŽA - DA. JOKIOS KITOS PAJĖGOS JOS SUŽLUGDYTI NĖGALI
Dr. Gv. Valančius

OTTAWA: Mr. Jesse Flis, Liberal Member of Parliament, proposed today in a Standing Order 31, that a special international conference be convened to discuss the complex issue of the Baltic States.

A copy of this statement is attached. For further information please contact Janet Hutchinson (613) 992-2936 or Thomas Maracz (416) 588-1585.

Mr. Speaker, my colleagues and I have just returned from the Baltic States where we witnessed the March 17th Unity Referendum. As you know, Latvia, Lithuania and Estonia refused to participate, though each country overwhelmingly endorsed independence in their own referendums.

Their leaders said that the speed with which our parliament expressed opposition to the Soviet Military action in Vilnius on January 13th and Riga on January 20th was significant in the build up of the international pressure which they are convinced averted a further military crackdown.

Talks between the Soviet and Baltic governments are now deadlocked. I propose that Canada, with our history as a peacekeeping/peacemaking country take the lead by promoting a special international conference on the subject of the Baltics.

The objective would be to bring interested parties together in discussions where objective criteria and the rules of international law be used to determine the legal status of the Annexation of the 1940 and to set the semantics and terms of reference for further negotiations which will hopefully result in a resolution to this complex issue.

March 22, 1991

/Parlamentaras Jesse Flis, vėlošėle diskusijas Parlamente apie Baltijos valstybių padėtį, pažymėdamas, kad Kanados reakcija į Sovietų užpuolimus Vilniuje ir Rygoje pristatė tolimesnius smurto veiksmus. Padėkokime!/
March 22, 1991

GRUZIJA PASISKELBĖ NEPRIKLIAUSOMA

Anot tarptautinių žinių agentūrų, sekama Lietuvos pavyzdžiu, Gruzija pasiskelbė nepriklausoma respublika šių metų balandžio mėn. 9 dieną. Gruzijos parlamentas visais balsais prieš 1 pareiškė taip pat, kad Gruzija tokiu būdu atsiskirianti nuo Sovietų Sąjungos. Gruzija buvo nepriklausoma nuo 1918 m. iki 1921 metų, kai ji buvo jėga įjungta į Sovietų Sąjungą. Nepriklausomybės, sąjūdžiui, kuris yra pasivadinęs 'Apskritojo Stalo Bloku' ir apjungia visas antikomunistines sroves, vadovauja rašytojas Zviad Gamsachurdia (angliškai rašoma Gamsakhurdia). 51 metų amžiaus, gruzinų rašytojo sūnus, išvertęs į gruzinų kalbą Šekspyro ir kitų pasaulinio garso autorių kūrinius. Praeitųjų metų spalio mėn. 28 dienos rinkimuose jo vadovaujamas blokas laimėjo daugumą parlamente. Gruzijos nepriklausomybės paskelbimas sutapo su sovietų kareivių įvykdytu žudynių metinėmis, kai Gruzijos sostinėje Tbilise buvo nužudyti 20 taikių demonstracijų dalyvių.

Š.m. balandžio mėn. 14 d. Gruzija žengė dar vieną milžinišką žingsnį nepriklausomybės link, kai jos parlamentas vienbalsiai Gamsachurdia išrinko Gruzijos respublikos prezidentu ir suteikė šiam postui ypatingai daug galių. Jis gali skirti atskirų provincijų vadovus, vetuoti parlamento priimtus įstatymus, paskelbti naujus rinkimus, paleisti parlamentą, pasirašyti sutartis, skirti ambasadorius ir generolus ir atšaukti pilietybę.

Paskelbtuojuose naujoje konstitucijoje Gruzijos Aukščiausioji Taryba dabar oficialiai vadinasi parlamentu ir sukurtąjį prezidento postą užima buvęs Tarybos pirmininkas, o Gruzija vadinasi Gruzijos respublika. Taigi, Gruzija šiais nutarimais yra dar toliau nužengusi ir už Lietuvą. Visuotiniai rinkimai

/..... atkelta iš 1 psl./

Ruošia: Londono KLB apylinkės valdyba, pirm. Paulius Kuras.

CALGARY-EDMONTON: Sekandienį, balandžio 21 d. Min. pirm. išvyksta į susitikimą į Kanados vakarus. Tvarko Calgary ir Edmonton LB.

MONTREALYJE: Antradienį, balandžio 23 d. Min. Pirm. išleistuvės pietų metų, kurias organizuoja Montrealio KLB apylinkės valdyba, pirm. Arūnas Staškevičius.

ELTA ANGLŲ K. APIE VILNIŲ, NIURNBERGĄ IR GORBACIOVĄ

Po "kruvinojo sekmdienio" išleisto ELTOS anglų k. sausio numerio pirmasis straipsnis pavadintas "Vilnius ir Niurnbergas - Memorandumas Vilniaus skerdynių vadovams apie karo nusikaltimus". Jis adresuotas SSRS prezidentui ir Armijos vadui Gorbačioviui, Gynybos ministrui Jazovui, KGB vadovui Pugui, Gynybos ministrui Varenikovui, Vilniaus kariniam komendantui Uskočnikui, ir kitiems organizuotojams bei vykdytojams. Memorandume cituojamos ištraukos iš 1945 metais karo nusikaltėliams teisti įsteigto Tarptautinio karinio tribunolo chartos, kuri aptaria "nusikaltimus prieš taiką", "karo nusikaltimus" ir "nusikaltimus prieš žmoniskumą". Pagal šias definicijas, Vilniaus žudynės yra "nusikaltimai prieš taiką ir žmoniskumą", rašo ELTA. Tribunolo charta pabrėžia, kad "vada, organizuotojai, kurstytojai ir talkininkai, kurie padeda suformuluoti ar vykdyti bendrą planą ar sąmokslą padaryti tokius nusikaltimus, yra atsakingi už visus veiksmus, vykdančios toki planą".

ELTOS vasario numeryje išvardinami Gorbačiovo argumentai, jog dėl "tragišių įvykių" Vilniuje, esą kalti ne "kažkokie mistiški įsakymai iš viršaus", mažumų ir "tarybinių kariškių diskriminavimas".

Anot ELTOS Gorbačiovas tebeteisina agresiją. Baltijos valstybių piliečiai bei jų vyriausybės nepazeidė savo įstatymų ir savo konstitucijų. Kaip okupuotos tautos, jos nėra įpareigosios laikytis Sovietų Sąjungos konstitucijos bei įstatymų, taip kaip okupuoti lenkai, čekai ar prancūzai nebuvo įpareigoti laikytis Trečiojo Reicho konstitucijos. "Pilietinių teisių pažeidinėjimas" ir "diskriminacija" teegzistuoja Gorbačiovo vaizduotėje, rašo ELTA.

ELTA taip pat apžvelgia Gorbačiovo argumentus prieš Baltijos valstybių nepriklausomybę - jis tvirtina, jog rusų "pareiga vadovauti daugiatautei valstybei" esanti "užkoduota jų gėnuose"; sovietinė "supervalstybė" buvusi sudaryta milžiniškomis pastangomis; tos "supervalstybės" ir "socialistinės kontrolės" išaugojimas esąs panašus į lemtinguosius II-jo pasaulinio karo mūšius prie Maskvos ir Leningrado. ELTOS komentaras: "Šie Gorbačiovo pareiškimai labai atviri. Nebegirdime nesąmonių apie visuotinę apsisprendimo teisę, "bendrą Europos namus", ar "demokratinį socializmą". Teliko "kraujas ir plienas", galingieji ir silpnieji. Klausydamiesi Gorbačiovo, girdime kito labai atviro valstybės vyro žodžių aidą: "Mes esame Herenvolk (valančiųjų tauta), mūsų paskirti valdyti kitus, ir mūsų superimperija gyvuos 1000-tį metų".

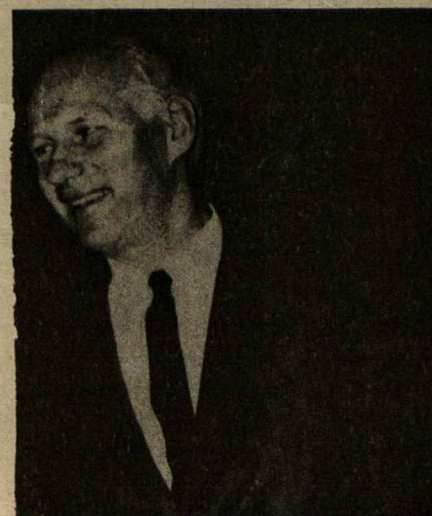

Zlatovsky, Krokodil, Moscow

EUROPOS BENDRUOMENĖ SIŪLO TEISTI SADDAM'Ą

EC - Europos Bendruomenė ragina Jungtinių Tautų Organizaciją pradėti teisiamą Irako prezidentui Saddam Hussein'ui. 12-ka Europos Bendruomenės prezidentų priėmė šį siūlymą, įvestą Vokietijos Užsienio reikalų ministerio. Jie taip pat siūlo patiekti kaltinimus už kurdų ir šiitų genocidą, nes Saddam Hussein'as yra už tai asmeniškai atsakingas.

Būtų visai logiška, kad JT Taryba ir Europos Bendruomenė iškeltų bylą taip pat visiems seniesiems ir dabartiniams Sovietų Sąjungos karo nusikaltėliams.

Poetas, dramaturgas ir libretų vertėjas -

Stasys Santvaras, po ilgos ir sunkios ligos mirė Bostone balandžio mėn. 12 d.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

Iki šiol šis fondas išleido per 600,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiksliai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo sukis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos - lietuvių išeivijai!"

- VILNIUJE viešėjo Socialistų Internacionalo atstovų grupė - Vokietijos, Danijos, Norvegijos, Švedijos, Ispanijos, Didž. Britanijos ir Suomijos socialdemokratų partijų sekretoriai tarptautiniams ryšiams. Grupei vadovavo Socialistų Internacionalo generalinis sekretorius Luis'as Ajala. Vizito tikslas - užmegzti ryšius su įvairiomis Pabaltijo politinėmis jėgomis, geriau susipažinti su atsikūrusiomis socialdemokratų partijomis ir iš arčiau pasižiūrėti į šiame regione vykstančias permainas. Iš Vilniaus jie išvyko į Latviją, o po to - į Estiją. Tai svarbus vizitas, vienas iš etapų Lietuvos tarptautinio pripažinimo kelyje.

- VILNIUJE surengtas Vytauto Didžiojo karūnacijos 560 metų minėjimas. Organizavo Vilniaus Tremtinių Bendrija ir Lietuvos Kultūros Fondas.

Rugsėjo mėn. 9 d.

- ALYTUJE įvyko NKVD aukų giminių susirinkimas. Tartasi dėl sušaudytųjų atminimo įamžinimo.

- LIETUVOS valstybės kontrolierius K. Uoka atvyko į Ameriką. Jį, kaip vieną Lietuvos Darbininkų Sąjungos vadovų pakvietė Mūrininkų ir Amatinkų Sąjunga. Sekančią dieną New York'e jis susitiko su dvejomis privačiomis korporacijomis, kurių viena nori užmegzti prekybos ryšius su Lietuva.

Iki rugsėjo mėn. 10 d.

- LIETUVOS Socialdemokratų partijos pirm. K. Antanavičius specialiu Austrijos federalinio kanclerio Frank Vranicki kvietimu, viešėjo Vienoje, kur vyko austrų socialdemokratų surengta konferencija "Demokratinė revoliucija Centrinėje ir Rytų Europoje". Iš Vienos jis nuvyko į Tampere (Suomija), į Socialistų Internacionalo organizuotą nusiginklavimo konferenciją. Abiejose konferencijose, kurios dalyvavo Socinterno pirm. V. Brant'as, įvairių šalių vadovai ir vyriausybės lyderiai, K. Antanavičius skaitė pranešimus apie PABALTIJOS problemas, LIETUVOS vietą Europoje. Jis išplatino kreipimąsi į visas socialdemokratų partijas, demokratinius žmogaus Teisių, jaunimo ir studentų judėjimus dėl trijų PABALTIJOS valstybių dalyvavimo II-me Saugumo ir Bendradarbiavimo Europoje pasitarime.

- LIETUVOJE lankėsi SUOMIJOS gen.konsulas Lenigrade, ISLANDIJOS vyriausybės atstovas, NORVEGIJOS parlamentary delegacija. Iš Lietuvos į LENKIJĄ išvyko Lietuvos parlamento atstovų grupė susitikti su LENKIJOS parlamentarais.

- LIETUVOS studentai išvyko į ūkius padėti nuimti rudens derlių.

Rugsėjo mėn. 10 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė priėmė nutarimą Dėl Papildomų Laikinių Priemonių Lietuvos Respublikos Rinkai Apsaugoti. Nutarimas liečia pinigų cirkuliaciją, prekių įvežimo bei išvežimo, asmenų vykimo per Lietuvos Respublikos sieną reguliavimo ir vidaus prekybos organizavimo klausimus.

- LIETUVOS vyriausybė nutarė laikotarpiui iki įsigalios Lietuvos Mokslo ir Studijų įstatymas, suteikti teisę specializuotoms mokslinėms taryboms Lietuvos Respublikos vardu priimti grynimi disertacijas moksliniam laipsniui gauti ir šiuos mokslo laipsnius suteikti.

- Į VILNIŲ atvyko ŠVEDIJOS kultūros ir švietimo darbuotojų delegacija. Jos tikslas - pasirašyti kultūrinio bendradarbiavimo sutartį tarp abiejų šalių ministerijų.

- Betarpiškų kontaktų su SSSR respublikomis tikslu į AZERBEIDŽANO sostinę BAKU išvyko Respublikos min.pirm. pavaduotojas A.Brazauskas ir materialinių išteklių min. pavaduotojas A.Tarasevičius.

- VILNIAUS Universitete prasidėjo Pasaulio Lietuvii Verslininkų suvažiavimas. Į jį atvyko 20 lietuvių verslo žmonių iš JAV, Kanados, Anglijos, Vokietijos ir Kolumbijos.

Iki rugsėjo mėn. 11 d.

- Į MASKVĄ atvyko BALTIJOS Tarybos atstovai ir LIETUVOS Sąjūdžio Seimo Tarybos nariai. Pastarieji tą pačią dieną aplankė JAV, Prancūzijos, Didž. Britanijos ir Vakarų Vokietijos ambasadas. Jose jie išsiaiškino, jog rugsėjo mėn. 12 d. prasidedančioje konferencijoje Vokietijos suvienijimo klausimu, Pabaltijo kraštų klausimai nebus paliešti.

- Kriksčioniškosios labdaros organizacijos "Švietimo knygų parodos" laivas "Logos II" su misija "Kristaus žodis-visiems" atplaukė į RYGĄ. Kiekvienas, aplankęs laivą, galėjo įsigyti knygų arba pažiūrėti kultūrinių kriksčioniškų programų.

- RYGOJE lankėsi DIDŽ. BRITANIJOS parlamento delegacija. Ji patvirtino, kad visos britų politinės partijos palaiko BALTIJOS valstybių nepriklausomybės siekius.

- VALMIEROS RAJONO (Latvija) Juridinių ir Žmogaus Teisių komisijos deputatai priėmė sprendimą kontroliuoti komercinių parduotuvių veiklą. Prekių kainas nustatys deputatai.

Rugsėjo mėn. 11 d.

- LIETUVOJE viešintis ŠVEDIJOS Užsienio Reikalų min.pavaduotojas Pjer Šori susitiko su LKP CK antruoju sekretoriumi V.Beriozovu ir kitais CK darbuotojais. Pasikeista nuomonėmis apie padėtį Lietuvoje ir LKP poziciją aktualiais Respublikos gyvenimo klausimais.

- LIETUVOS Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos priklausomybėje esantys darbuotojai spaudoje paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma, kad pagal atskirų milicijos pareigūnų veiksmus, neatitinkančius bendrų siekių, negalima vertinti visos Respublikos milicijos veiklos. Pradėtas kryptingas Vidaus Reikalų Ministerijos ir jos padalinių vadovų, milicijos puolimas destabilizuoja ir taip sudėtingą politinę bei visuomeninę padėtį Lietuvoje ir trikdo vidaus reikalų organų profesinę veiklą. Pareiškime užtikrinama, kad Lietuvos vidaus reikalų organų darbuotojai sąžiningai vykdys Lietuvos Respublikos įstatymus, užtikrins viešąją tvarką ir piliečių apsaugą.

- Iš VILNIAUS į MASKVĄ atvyko Lietuvos politinių partijų ir judėjimų atstovų dalyvauti akcijoje, siekiant atkreipti pasaulio valstyvių vadovų dėmesį į klausimą dėl Antrojo Pasaulinio karo pasekmių - BALTIJOS valstybių likvidavimo. Delegacija įteikė kreipimąsi Rytų ir Vakarų Vokietijai, JAV, Anglijos, Prancūzijos ambasadoms ir SSSR Užsienio Reikalų Ministerijai. Kartu su 1991. IV. 3.

piketuotojais delegaciją lydėjo ir Petras Cidzikas, iš Lietuvos į Maskvą atvežęs kryžių. Milicininkai neleido kryžiaus nešti pėsčiomis per Maskvos gatves, bet sutiko padėti kryžių ir delegaciją nugabenti iki Lietuvos atstovybės Maskvoje. P.Cidzikas su kryžiumi, lydimas 50-ties demonstrantų, pražygiavo Maskvos gatvėmis. Milicija juos nukreipė į šalutines gatves.

- Per MASKVOS TV buvo rodoma klastotė apie LIETUVOJE vykstančius reiškinius. Visai bandyta sumenkinti EUROPOS KELIO akciją, o jos dalyviai pavadinti banda. Savaip interpretuoti LIETUVOS Parlamento ir vyriausybės nesutarimai. Visa 10-ties minučių laida buvo kupina pagiežos ir melo, noro sukiršinti Lietuvoje gyvenančius žmones.

- EUROPOS Parlamento socialistų frakcijos kvietimu, į Strasburg'ą atvyko PABALTIJOS valstybių socialdemokratų partijų pirmininkai Marju Lauristin, Valdis Šteins ir Kazimieras Antanavičius. Socialistų frakcijos valdybos posėdyje jie padarė pranešimus apie padėtį ir problemas savo kraštuose.

Iki rugsėjo mėn. 12 d.

- LIETUVOJE prie mokyklų atgijo Jaunųjų Ūkininkų rateliai. Dabar jų yra 500.

- Viename savo susirinkime KPSS "platformininkai" pastebėjo savo ir Lietuvos Laisvės Lygos reikalavimų panašumą: ir vieni, ir kiti reikalauja vyriausybės atsistatydinimo.

- Dėl neribojamos imigracijos iš BALTARUSIJOS ir kitų SSSR vietovių šiaudien ŠALČININKUOSE daugiau kaip 500 žmonių laukia butų, o 250 šeimų negali leisti savo vaikų į ikimokyklinę įstaigą.

- RUSIJOS Federacinės Respublikos AT pirm. Boris Jelcin'as artimiausiu laiku žada pasirašyti politinę deklaraciją su ESTIJA. Tai būtų jos nepriklausomybės pripažinimas.

Rugsėjo mėn. 12 d.

- VILNIUJE įvyko TADŽIKIJOS SSR ir LIETUVOS Respublikos vyriausybės derybos. Pasirašyta sutartis dėl prekybinio, ekonominio, mokslinio-techninio ir kultūrinio bendradarbiavimo 1991-1995 metams.

- LIETUVA ir AZERBAIDŽANAS pasirašė tarpusavio bendradarbiavimo ekonomikos, mokslo, techniko ir kultūros srityse sutartį.

- LIETUVOS spaudoje Lietuvos Respublikos min. pirm.pavaduotojas R.Ozolas Lietuvos Laisvės Lygos akcijas, nukreiptas prieš Vyriausybę interpretuoja kaip anti-valstybinę veiklą.

- VILNIAUS Miesto Tarybos V sesijos pirmajame posėdyje buvo svarstomas V.Lenino, V.Kapsuko ir I.Cerņiakovskio paminklų perkėlimo į kitą vietą klausimai. Šia proga KPSS organizacija Lietuvoje prie miesto savivaldybės rūmų ir jedinstvininkai surengė protesto piketą. Nutarta, kad skubėti nedera. Sudaryta komisija pateiks kitai sesijai sąrašą nukeltinų paminklų, bareljefų (jų Vilniuje daugiau kaip 200) ir tada bus sprendžiama, kur ką perkelti ar likviduoti.

- Rugsėjo mėn. 10-12 d.d. VILNIUJE lankėsi delegacija iš ŠVEDIJOS, kuriai vadovavo Švedijos Užsienio Reikalų min. pavaduotojas Pierre Schori. Buvo pasirašyta kultūrinio bendradarbiavimo tarp abiejų šalių sutartis. Sporto bendradarbiavimo susitarimą Vilniuje pasirašė Lietuvos Kūno Kultūros ir Sporto departamento ir Švedijos Sporto Konfederacijos užsienio reikalų direktijos vadovai.

- Vienas JAV Valstybės Departamento politikos nustatytojas JAV sindikatinės spaudos žurnalistas R.E.vans ir R.Novak pasakė: "Mes artejame prie formaliių diplomatinių ryšių užmezgimo su trijomis PABALTIJOS valstybėmis". Apie tai rašė "Washington Post".

Rugsėjo mėn. 13 d.

- LIETUVOS Respublikos AT priėmė nutarimą dėl LIETUVOS Respublikos pasirengimo deryboms su MOLDAVIJOS SSR.

- KAUNO Miesto Tarybos sesijos priimtas pareiškimas, kuriame sakoma, kad Ministerijų Taryba vykdo pražūtingą Lietuvos Respublikos nepriklausomybei politiką.

- Į OLANDIJĄ išvykos LIETUVOS Respublikos AT pirm. B.Kuzmickas dalyvauti rugsėjo mėn. 16-19 dienomis Hagoje vykstančioje tarptautinėje konferencijoje "Parlamentai irėjimas į demokratiją".

- Prie apskritojo stalo susirinko LIETUVOS partijų, politinių organizacijų ir visuomeninių judėjimų atstovai. Pasitarime dalyvavo VLK'o pirm. K.Bobelis.

- LIETUVOS Darbininkų Sąjungos veikėjas ir Lietuvos Valstybės kontrolierius K.Uoka RENO mieste Nevada (JAV) kalbėjo Mūrininkų ir Amatinkų suvažiavime apie padėtį Lietuvoje. Su šios organizacijos vadovais K.Uoka sutarė, kad jos atstovai atvyks į Lietuvą ištirti galimybes praveisti seminarus darbininkų sąjungų administravimo srityje.

- BRITANIJOS Užsienio Reikalų min. Sir Douglas Hurd užtikrino ESTIJOS atstovą Maskvoje Juri Kahn'ą, jog rugsėjo mėn. 12 d. pasirašyta Vokietijos suvienijimo sutartis niekaip nepaveikia PABALTIJOS valstybių interesų. Jo žodžiais, Pabaltijo klausimas turi būti svarstomas atskirai. Susitikime dalyvavo ir LIETUVOS bei LATVIJOS atstovai.

Rugsėjo mėn. 14 d.

- Į ČEKIJOS ir SLOVAKIJOS Federacinę Respubliką dviejų dienų vizitui atvyko delegacija, vadovaujama premjerės K. Prunskienės. Tikslas - apsvastyti LIETUVOS ir ČEKOSLOVAKIJOS ekonominių kontaktų plėtojimo klausimus, gauti paramą siekti iškovoti politinę ir ekonominę nepriklausomybę. K. Prunskienė susitiko su prez. Vaclav Havel'iu, ČSFR Vyriausybės pirm. Marian Čalfa, ČEKIJOS ir SLOVAKIJOS vyriausybės vadovais Petr Pithart ir Vladimir Mečlar, ČSFR Federalinio susirinkimo pirm. Aleksandr Dubček'u, su daugeliu federalinės ir abiejų respublikų vyriausybės ministeriais.

- Į VILNIŲ atvyko INDIJOS Ramakrišnos misijos Kultūros Instituto Kalkutoje vadovas Svami Lokešvranandu.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas LIETUVOS BANKO statutas.

- "Jaunoji Lietuva" prie Kultūros ir Švietimo Ministerijos suorganizavo piketą, kuriuo buvo reikalaujama: panaikinti privalomą rusų kalbos mokymąsi mokyklose, panaikinti rusų grupes LIETUVOS aukštosiose mokyklose, užsienio šalių filmus dubliuoti lietuvių kalba.

- Įvyko pasiruošimo deryboms su SSSR ryšių, transporto ir energetikos ekspertų posėdis. Buvo nagrinėjami

tarptvalstybinių sutarčių projektai ir sutarčių tarp LIETUVOS Respublikos ir SSSR atitinkamų ministerijų projektų variantai. Prengti ekonominiai-techniniai šių sutarčių pagrindimai. Aptartos tolesnio bendradarbiavimo su LATVIJOS ir ESTIJOS respublikomis kryptys, formuojant bendrą derybų platformą.

- LATVIJOS Respublikos vyriausybė sužinojo, kad IRAKO kariai yra apmokomi LATVIJOS teritorijoje esančiose Sovietų įgulos Rygoje. Ryšium su tuo LATVIJOS AT priėmė nutarimą, kuriuo reiškiamas protestas prieš Irako kareivių buvimą Latvijoje.

Iki rugsėjo mėn. 15 d.

- LIETUVOJE viešėjo Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus generalinio delegato Europai ir Šiaurės Amerikai pavaduotojas Francis Amar. Jį domino Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos veikla. Buvo priimtas Lietuvos Respublikos AT pirm. V. Landsbergio.

- JONIŠKYJE baigiamas atstatyti paminklas kovotojams už Lietuvos laisvę.

- LATVIJOJE sudaryta vyriausybė grupė, kuri svarsto įstatymus dėl verslininkų veiklos ir kooperacijos. Numatomos priemonės kovai su spekuliacija ir su per dideliu prekių ir žaliavos išvežimu iš Latvijos.

Rugsėjo mėn. 15 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Sąjūdžio centro frakcija paskelbė Kreipimąsi į LIETUVOS politines jėgas, kviečiant nedelsiant pradėti konsultacijas dėl Respublikos politinio normalizavimo, užtikrinant demokratines politinio bendrabuvio normas.

- Prasidėjo LIETUVOS pramonininkų asociacijos suvažiavimas. Priimtos rezolucijos dėl Respublikos nepriklausomybės ir valstybingumo, dėl ekonominės ir dirbančiųjų socialinės padėties. Suvažiavime dalyvavo ir lietuvių išeivijos verslininkai, tačiau daugelis negalėjo atvykti, nes negavo vizų.

- LIETUVOS Laisvės Lygos suorganizuoti piketuotojai pasitraukė su savo palapinėmis nuo AT rūmų Vilniuje. Jie reikalavo premjerės K.Prunskienės atsistatydinimo.

- Po penkių mėnesių pertraukos VILNIUJE baigėsi LKP (KPSS) suvažiavimas. Baigiamajame posėdyje dalyvavo apie 200 atstovų, kurie pritarė SSSR liaudies deputatų III suvažiavimo nutarimams Lietuvos Respublikos teritorijon grąžinti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos TSR konstitucijos galiojimą. Jie priėmė KPSS programą, jos statutą ir daugelį rezoliucijų, ypač tų, kurios liečia LIETUVOS ekonominę būklę, žemės ūkį, požiūrį į profsąjungas, jaunimą ir valstybingumą. Pagal juos, Lietuvos SSR yra suvereni sovietinė respublika.

- LATVIJOS nepriklausomos komunistų partijos II-me suvažiavime buvo priimtas nutarimas šią partiją pavadinti Latvijos demokratine darbo partija. Jos nuostatai pasilieka tie patys - LATVIJOS valstybės atkūrimas demokratiškais metodais, atitinkančiais tarptautinę teisę. Naujos partijos pirmininku išrinktas Ivars Kezbers. Suvažiavime kalbėjęs LKP CK pirmasis sekretorius A. Brazauskas pasakė, kad niekas nesutrukdys įtvirtinti LIETUVOS Nepriklausomybę, kad lietuvių tauta išters visas negandas, sunkumus ir bus laisva.

Rugsėjo mėn. 16 d.

- Senatorius William L.Armstrong kartu su senatoriumi Daniel Patrick Moynihan pasiuntė Atstovų Rūmų vadovui krongresmanui Thomas S.Foley laišką, kuriuo prašoma skubos keliu duoti eigą įstatymui dėl humanitarinės pagalbos Lietuvai 10 mil.dolerių sumoje suteikimo.

Iki rugsėjo mėn. 17 d.

- LIETUVOJE įvyko partijų, politinių organizacijų ir kitų judėjimų susirinkimai. Juose gausiai dalyvavo žmonės ir pareiškė reikalavimą, kad didžiosios valstybės, kurios MASKVOJE rugsėjo mėn. 12 d.likvidavo II-jo Pasaulinio karo pasekmes Europoje, likviduotų jas ne tik Vokietijoje, bet Pabaltijo valstybių atžvilgiu, sugrąžinant joms nepriklausomybę ir kad SSSR baigtų savo jų okupaciją.

Rugsėjo mėn. 17 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas nutarė, kad NORVEGIJOS pilietis Leon Bodd Oslo mieste atstovauja LIETUVAI Norvegijoje politinės informacijos ir pagalbos organizavimo klausimais.

- PALANGOJE "Atgajos" Bendrijos surengtoje BALTIJOS SAVAITĖS vyriausybės dienoje dalyvavo LIETUVOS Respublikos AT pirm. V.Landsbergis, jo pavad. Č. Stankevičius, vicepremj. A.Brazauskas ir finansų ministeris R.Sikorskis. Renginyje daugiausiai buvo kalbėta apie nutekančiųjų vandenų valymo įrenginių statybą.

- LIETUVOS Valstybės Kontrolierius K.Uoka Washington'e susitiko su JAV Valstybės Departamento BALTIJOS reikalų vedėju Paul Goble, Jie aptarė Lietuvos ateities perspektyvas. Taip pat jis susitiko su IZRAELIO ambasadės darbo reikalų atašė Eli Cohen-Kagan pasitarti dėl Izraelio valdžios delegacijos apsilankymo Lietuvoje artimoje ateityje. Ilgai kalbėjosi su JAV valdžios General Accounting Office vadovais.

Iki rugsėjo mėn. 18 d.

- VILNIUJE įvyko PABALTIJOS šalių, LENINGRADO ir MASKVOS jaunimo organizacijų forumas.

- ŠIAULIŲ geležinkelio apygardos administracija visiškai ignoruoja LIETUVOS Respublikos vyriausybės nutarimą dėl 40-ties valandų darbo savaitės.

- ŠALČININKUOSE susitikime su KPSS CK sekretoriumi Šeininu ir "Jedinstvo" svečiais rajono partinis aktyvas, o ypač karų ir darbų "veteranai", reikalavo, kad Lietuvoje "tvarkai palaikyti" kuo greičiau būtų įvesta karinė padėtis.

- ČEKIJOS- SLOVAKIJOS Federacinės Respublikos prez. V.Havel korespondentams pareiškė, kad Čekijos-Slovakijos Federacinė Respublika tuoju pripažintų Baltijos valstybių nepriklausomybę jei tik atsirastų kita valstybė, kuri taip pasielgtų pirmoji. L.Valensos nuomone, tai padarytų į Lenkiją.

- ŠVEDIJOS Užsienio Reikalų min. S.Anderson pareiškė, jog ŠVEDIJA pripažįsta BALTIJOS valstybių parlamentus, kurių atstovai legaliai atstovauja savo krašto žmonėms.

- JAV senatorius Helms, kalbėjęs Senate pasakė, jog KUWAIT'o dramą stebi PABALTIJOS valstybės ir džiaugiasi, kad pasaulis jungiasi Kuwait'o išlaisvinimui. Tačiau jos jau 50 metų laukia, kad Vakarų valstybės padėtų ir joms išlaisvinti. Senatoriaus Helms nuomone "Antrasis Pasaulinis karas nebus baigtas tol, kol Sovietų Sąjunga laikys okupavusi Lietuvą,Latviją ir Estiją".

/nukelta į 4 psl...../

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELIAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skuodis

(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų rugsėjo mėn.)
/ tęsinys /

/.....atkelta iš 3 psl./

Rugsėjo mėn. 18 d.

- LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų min. A. Saudargas pasiuntė JAV CSCE (Helsinkio konferencijos) delegacijos vadovui ambasadoriui John J. Maresca'li LIETUVOS Respublikos Vyriausybės Rezoliuciją, kurioje prašoma, kad LIETUVAI būtų suteiktas STEBETOJO STATUSAS VIENOJE vykstančiuose CSCE Komiteto viršūnių konferencijai paruošti posėdžiuose ir pačioje konferencijoje PARYŽIJE, 1990 m. lapkričio mėnesį. Drauge įteiktas memorandumas, aptariantis Lietuvos bylą tarptautinės teisės šviesoje.

- LIETUVOS SAJŪDŽIO SEIMO TARYBA išrinko naują valdybą. Pirmininku išrinktas Juozas Tumelis, vicepirmininkais - Vytautas Radžvilas, A. Rupšytė, A. Zalatorius, Alfredas Bumbliauskas ir Alfonsas Vaišnora.

- RYGOJE susitiko trijų BALTIJOS respublikų kultūros sferos vadovaujantys darbuotojai. Susitikime parengta trijų šalių kultūrinio bendradarbiavimo sutartis.

Iki rugsėjo mėn. 19 d.

- LIETUVOS Sąjūdžio Seimo Taryba pasiuntė ESTIJOS Liaudies Frontui pareiškimą, kuriame sakoma, kad Lietuvos Sąjūdis tvirtai palaiko ir visuomet palaikys visus ESTIJOS laisvės ir nepriklausomybės siekimus.

- LIETUVOJE savarankiškai ūkininkauja 3200 žemdirbių.

- ŠALČININKŲ ir KRASLAVOS (Latvija), SNIEČKAUS gyvenvietės, DAUGPILO (Latvija), KOCHTLA JARVES, NARVOS ir SILAMIANJES (Estija) miestų tarybų pirmininkai bendru pareiškimu kreipėsi į SSSR prez. M. Gorbačiov'ą, prašydami pripažinti šių miestų ir rajonų įgaliotinius būsimų PABALTIJOS valstybių ir SSSR derybų subjektais. Jie atskirai paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma, kad BALTIJOS valstybių Tarybos nutarimas nedalyvauti rengiant naują sąjunginę sutartį, neišreiškia visų Estijos, Lietuvos ir Latvijos gyventojų interesų.

- ESTIJOS Respublikos AT spaudos tarnyba nusiuntė TASS generaliniam direktoriui Kravčenko atvirą laišką dėl "Pravda" laikraštyje paskelbto TASS straipsnio, kuriame tendencingai vaizduojama ESTIJOJE gyvenančių rusų padėtis. Po prezidentų M. Gorbačiov'o ir G. Bush'o susitikimo SSSR spaudoje iškart padažnėjo Estijos Respublikos šmeižimas.

- LIETUVOS Bičiulių Lenkijoje Klubas Varšuvoje išleido lenkų kalba žurnalo "Lituanija" pirmąjį numerį.

- Derybose VOKIETIJŲ sujungimo klausimu, JAV Valstybės Sekretorius J. Baker pasakė, jog laikas Vakarams nustatyti savo diplomatinis santykius su BALTIJOS valstybėmis.

Rugsėjo mėn. 19 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas paskelbė pareiškimą, kuriuo pasaulio tautos ir demokratinės valstybės kviečiamos nelikti pasyviomis didėjančio pavojaus BALTIJOS šalims akivaizdoje.

- Paskelbtas LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumo pareiškimas, kuriame sakoma, kad SSSR pareigūnai atsisako garantuoti savo sutarčių įvykdymą, dėl išteklų ir prekių pardavimo Lietuvai jau nuo 1990 m. spalio mėnesio. Tęsiama bankų ir diplomatinė blokada, vakarinių Lietuvos sienų užurpacija, ginkluotas kišimasis į civilinius reikalus, terorizuojami jaunuoliai, atsisakantys tarnauti svetimojoje kariuomenėje, visaip stengiamasi destabilizuoti vidinę padėtį. Kviečiamos pasaulio tautos ir demokratinės valstybės nelikti pasyviomis didėjančio pavojaus BALTIJOS šalims akivaizdoje.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos Laikinasis įstatymas Dėl Atsakomybės už Prekybos Taisyklų, Prekių Supirkimo, Jų Išvežimo ar Išsiuntimo už Lietuvos Respublikos Ribų Tvarkos Pažeidimus.

- LKP CK biuro posėdyje pareiškimas kategoriškas nesutikimas su tuo, kad KPSS CK reikalų valdyba perdavė LKP (KPSS) nuosavybės visą LIETUVOS teritorijoje esantį Komunistų Partijos turtą. Tai padaryta slapta, be savarankiškos LKP, kuri yra juridinis šio turto valdytojas, žinios. Priimtas atitinkamas biuro pareiškimas.

- Išėjo SAJŪDŽIO Vilniaus Miesto Tarybos politikos ir kultūros savaitraštis "Vilniaus Sąjūdis".

- Sutinkamai su rugsėjo mėn. 11 d. priimtu VILNIAUS Miesto Tarybos sesijoje nutarimu, buvo pradėta nuiminti nuo miesto savivaldybės rūmų A. Sniečkaus bareljefas. Tą darbą atlikti laikinai sutrukė ant šaligatvio užvažiuojęs karinis šarvuotis. Vėliau bareljefas buvo nuimtas.

- Laikraštis "Komsomolskaja Pravda", leidžiamas Maskvoje, atspausdino didelį tremtyje gyvenančio rusų rašytojo A. Solženycino'o straipsnį "Kaip atgaivinti Rusiją". Jame rašoma, jog istoriškai pagrįsta, kad būtų leista PABALTIJOS respublikoms atsiskirti nuo SSSR.

Iki rugsėjo mėn. 20 d.

- VILNIAUS miesto savivaldybė nutarė demontuoti V. Kapsuko, I. Černiachovski'o ir V. Lenin'o paminklus.

- KAUNO miesto valdžios nutarimu surinktos 45 "memorialinės" lentos, susijusios su "revoliucinėmis" įvykiais ir sovietų valdžiai "nusipelnusiais" žmonėmis.

- PALANGOJE pašalintas Lenino paminklas.

- DRUSKININKUOSE pašalintas Lenino paminklas. Priimtas nutarimas nukelti sovietų partizanės Marytės Melninkaitės paminklą.

- RIETAVE pašventintas kryžius vienuolikos nužudytų partizanų atminimui.

- LIETUVOJE jau veikia 68 bendros su užsienio firmomis įmonės.

- Migracijos tarnyba mano, kad apie 150-200.000 žmonių emigruos iš Lietuvos.

- KAUNE sovietų kareiviai laužėsi į butą ir bandė sugauti vaiką, pabėgusį iš Sovietų Armijos. Atvykus milicijai kareiviai grasino šaudyti. Jie pasišalinę atvykus deputatui N. Medvedevui.

- VILNIUJE įvykusiame LKP (KPSS) plenumo iš MASKVOS atsiųstas atstovas savo kalboje pritarė, kad LIETUVOS rytiniuose pakraščiuose būtų įkurta lenkų valdoma sritis arba net maža Lenkijos respublika.

- VILNIAUS rajono Savivaldybės Tarybos pirm. A. Bradovskis bei kultūros ir švietimo skyriaus vedėjas S. A. Kanovičius nusprendė atidaryti klasę lenkų dėstomąja kalba TRAKŲ Vokės mokykloje. Šiuo klausimu Kultūros ir švietimo Ministerija išleido pareiškimą, kuriuo pa-4 psl.

smerktas minėtų asmenų elgesys, pažeidžiant LIETUVOS Respublikos įstatymus.

- SNIEČKAUS gyvenvietės KLSS organizacija per metus neteko 700 komunistų, o naujų narių priimta tik 20.

- NORVEGIJOS valdžia leido Oslo mieste steigti LIETUVOS INFORMACIJOS BIURĄ.

- SKANDINAVIJOS valstybių užsienio reikalų ministeriai nutarė į pasitarimus kviešti ir BALTIJOS valstybių užsienio reikalų ministerius.

- ŠVEDIJOS socialdemokratų partijos suvažiavime STOCKHOLME ESTIJOS atstovė M. Lauristin pasakė, kad padėtis vėl gali tapti dramatiška, kai BALTIJOS valstybės atsisakys pasirašyti naują Sąjungos sutartį, kurią Kremlius tikriausiai pasiūlys metų pabaigoje.

- JAV Valstybės Departamento įstaigos Sovietų Sąjungos klausimams direktorius John F. Tefft, atsakydamas į JAV LB pirm. A. Razmos rugsėjo mėn. 5 d. raštą, pranešė, jog Vokietijų sujungimas dar neišriša visų klausimų, kurie susiję su II-jo Pasauliniu karu. Privalo būti išspręstas ir PABALTIJOS valstybių prievartinio įjungimo į SSSR klausimai.

Rugsėjo mėn. 20 d.

- VILNIAUS miesto Mokytojų Sąjūdžio susirinkime priimtas Kreipimasis į Lietuvos Mokytojus. Juo kviečiama visus Lietuvos pedagogus vienytis ir atkurti Lietuvos Mokytojų Profesinę Sąjungą. Atkreipiamas dėmesys, kad dabartinės profsąjungos, ypač Lietuvos laisvųjų profesinių sąjungų konfederacija, pradėjo plačią šmeižikišką kampaniją prieš AT liepos mėn. 30 d. nutarimą Dėl Paramos Besikuriančioms Profsąjungoms ir Buvusių Valstybinių Profsąjungų Organizacijų Turto.

- JAV ambasadorius J. Matlock lankėsi LIETUVOS Respublikos atstovybėje Maskvoje. Pokalbyje su Lietuvos atstovu E. Bičkausku jis patvirtino, kad Amerikos požiūris į LIETUVOS problemą nepakito ir nesikeis ateityje.

- LIETUVOS Respublikos Vyriausybės delegacija, vadovaujama premjerės K. Prunskienės, lankėsi JAV ambasadoje Maskvoje. Amerikos ambasadorius pasakė, jog Lietuvos atstovai negalės dalyvauti HELSINKIO II pasitarimuose Paryžiuje tol, kol nebus susitarta su Maskva.

Rugsėjo mėn. 21 d.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos AT Laisvųjų Demokratų frakcijos programinis pareiškimas, kuriame sakoma, kad ši frakcija vadovausis liberalizmo idėjomis ir principais. Išsakyamas požiūris demokratijos, asmens teisių ir laisvių, ekonomikos, socialinių garantijų, ekologijos ir kultūros klausimais.

- LIETUVOS Respublikos AT rūmuose įvyko Respublikos pavaldumo miestų tarybų pirmininkų ir merų pasitarimas. V. Landsbergis jiems kalbėjo, kad savivaldybės turėtų dirbti savarankiškai, bet griežtai laikytis Respublikos įstatymų.

- LIETUVOS Respublikos MT pirmininko pavaduotojas A. Brazauskas priėmė LENKIJOS Respublikos Suvalkų vaivadijos vaivadą F. Vasiką. Aptarti šio regiono ryšiai su Lietuva.

- VILNIUJE prasidėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos draugystės su SUOMIJA draugijų atstovų susirinkimas. Jie priėmė pareiškimą dėl paramos, kad trys BALTIJOS valstybės galėtų dalyvauti EUROPOS valstybių konferencijoje Paryžiuje ir Europos valstybių bendradarbiavimo pasitarime HELSINKIS - 2.

- TALLINNE' E susitiko ESTIJOS IR LIETUVOS respublikų AT deputatai, palaikantys savarankišką Estijos ir Lietuvos komunistų partijas. Aptarti klausimai, susiję su parlamentine deputatų veikla.

- SSSR AT sesijoje M. Gorbačiov'as pasakė, jog jis susilaikė įvesti prezidentinį valdymą į LIETUVĄ ir paleisti LIETUVOS Parlamentą, nes norįs Lietuvoje išbandyti visu kitus būdus, kad būtų pasiektas politinis sprendimas.

Iki rugsėjo mėn. 22 d.

- LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų komisijos posėdyje konstatuota, kad šiuo metu pagrindinė politinė jėga VILNIAUS ir ŠALČININKŲ rajonuose yra LKP (KP SS), kuri vykdo KPSS politiką, nukreiptą į Lietuvos, Latvijos, Estijos, o taip pat ir atskirų SSSR respublikų teritorinį skaldymą ir naujų teritorinių-administracinių vienetų kūrimą SSSR sudėtyje.

- DAUGPILYJE įvyko demokratinių partijų ir visuomeninių judėjimų susitikimas. Jame priimtas Kreipimasis į SSSR prez. M. Gorbačiov'ą ir PABALTIJOS kraštų Aukščiausiąsias Tarybas. Klotla Jarves ir Narvos Estijos savarankiškos komunistų partijos organizacijų bei Liaudies Fronto, Daugpilio ir Kraslavos Latvijos nepriklausomos komunistų partijos organizacijų bei Liaudies Frontų skyriai, Šalčininkų ir Sniečkaus Lietuvos komunistų partijos organizacijų, Darbo Sąjungos, socialdemokratų partijos skyriaus ir SAJŪDŽIO Tarybos atstovų pasirašytame dokumente minėtu rajonų, miestų gyvenviečių grupės deputatų Kreipimasis į SSSR prezidentą įvertintas kaip provokacija. Tik teisėtai išrinktos Estijos, Latvijos ir Lietuvos Aukščiausios Tarybos turi teisę spręsti, kas nuo respublikų gali dalyvauti tarpvalstybinėse derybose, pažymima Kreipimesi.

- LIETUVOS socialdemokratų partijos vicep. Dobilas Kirvelis viešėjo Anglijoje ir Škotijoje.

- VILNIAUS miesto LKP komitetas Vilniuje išplatino apklausos anketas. Gauta 3.210 atsakymų. Už partijos pertvarkymą į kairiųjų sąjungą pasisakė 47%. Apsiriboti patijos pavadinimo pakeitimu- 21%. Palikti tą patį pavadinimą, tik patikslinti Programą ir Statutą - 22%. Suvažiavime partiją paleisti - 10%. Į klausimus, kokiai LKP frakcijos veiklai pritartų ir norėtų dalyvauti, LKP nariai atsakė taip: liberalų (laisvųjų demokratų)- 12%, socialdemokratinės frakcijos - 34%, komunistų - 33%, neturi nuomonės - 19%. Aktualiausiomis problemomis VILNIAUS mieste apklaustieji laiko, pagal svarbumą eilės tvarka: nusikalstamumas, raketos (apgaušimaisuktybės), prekių trūkumas, infliacija, spekuliacija, butų reikalai, nedarbas, socialinės garantijos.

Rugsėjo mėn. 22 d.

- VILNIUJE prasidėjo savivaldybių Sąjūdžio deputatų suvažiavimas, kuris apsvartė savivaldybių nuosavybės, biudžeto, teisių ir garantijų, ekonomikos reformos, prekybos organizavimo ir kitus klausimus. Suvažiavimo programoje tokie klausimai: 1. ekonominė reforma ir savivaldybių ateitis, 2. Sąjūdis savivaldybėse, 3. Pilietinės savivaldos vystymas, 4. Savivaldybės provincijoje, 5. opozicinė veikla.

- LIETUVOS spaudoje paskelbta deklaracija, kurią pasirašė deputatai, atstovaujantys Lietuvos krikščionių demokratų, socialdemokratų, žaliųjų, Kovo 11-osios partijas, tautininkų, tremtinių, darbininkų sąjungas ir Lietuvos Laisvės Lygą (remiantis ją P. Varanauškas). Pasisakoma u ž Lietuvą, nesusietą jokiais federaciniais, konfederaciniais ir kitokiais valstybiniais ryšiais su Sovietų Sąjunga, u ž tikrai nepriklausomą, demokratinę Lietuvos valstybę.

- LIETUVOS Respublikos prokuroras, LATVIJOS Respublikos AT pirmininko kvietimu, dalyvavo LATVIJOS prokurorų ir tardytojų pasitarime, kurio tikslas - įkurti Latvijos Respublikos prokuratūrą. Pasitarimas įvyko Parlamento rūmuose, nes prokuratūroje šeimininkauja kareiviai milicijos uniformose.

- ŠIAULIEČIAI paminėjo 750 - metų, skaičiuojamą nuo Saulės Mūšio laimėjimo, kuris buvo prasidėjęs 1236 m. Šia proga P. Višinskio viešojoje bibliotekoje atidaryta išeivijoje išleistų knygų paroda.

- LIETUVOJE jau 41,5 tūkstančio žmonių apsisprendė ir paėmė savarankiškos Lietuvos Komunistų Partijos bilietus.

Rugsėjo mėn. 23 d.

- LIETUVOS Laisvės Lyga ALYTUJE surengė mitingą, kuriuo reikalavo LIETUVOS vyriausybės atsistatydinimo.

- PABIRŽEJE vėl į savo vietą buvo pastatyti VYTAUTO DIDŽIOJO ir MOTIEJAUS VALANČIAUS biustai.

Iki rugsėjo mėn. 24 d.

- MASKVOJE vyksta pasitarimai tarp LIETUVOS ir SSSR atstovų dėl prekių pristatymo į Lietuvą šių metų IV-me ketvirtyje. Dėl to, kad SSSR jau dabar nepristato Lietuvai reikalingų žaliavų, Lietuva sumažino mėsos pristatymą Sovietų Sąjungai. SSSR atstovai sutiko pasirašyti šių pasitarimų protokolą kaip tarp dviejų lygių šalių. Tai reiškia, kad de facto pripažįstama LIETUVOS nepriklausomybė.

- LIETUVOS Vyriausybės memorandumą dėl Lietuvos stebėtojos statuso PARYŽIJE, VIENOS konferencijoje dalijo Užsienio Reikalų ministeris A. Saudargas.

- SSSR AT sesijoje M. Gorbačiov'as pasakė, kad nenorįs įvesti prezidentinio valdymo, nes ji įvedus, tektų paleisti ir Lietuvos Parlamentą, nes jis nesilaikė SSSR Konstitucijos.

- MASKVOS visuomenės nuomonės tyrimo instituto pravestoje vienuolikos SSSR regionų žmonių apklausoje, į klausimą "Kaip vertinate ekonominės blokados nutraukimą Lietuvoje?" - atsakė taip: 32% mano, kad teisingai pasielgta, 39% sako, kad blokados bendrai nereikėjo, 14% norėtų, kad blokada tęstųsi, o 15% neturi savo nuomonės.

Rugsėjo mėn. 24 d.

- LIETUVOS Respublikos AT pirm. V. Landsbergis priėmė Europos Parlamento krikščionių demokratų partijų frakcijos deklaraciją. Atstovai taip pat susitiko su vicepremju A. Brazausku ir Užsienio Reikalų min. A. Saudargu.

- LIETUVOS Respublikos premjerė K. Prunskienė MASKVOJE susitiko su SSSR prez. M. Gorbačiov'u. Jis mėgino įtikinti, kad Lietuva ir kitos respublikos esančios labai integruotos Sąjungoje, todėl pasilikti jos sudėtyje būtų naudinga. Jis įsitikinęs, jog pasaulis nesuinteresuotas LIETUVOS nepriklausomybe ir ji negali tikėtis jo paramos. M. Gorbačiov'as pasakė, kad jis paskatins SSSR min. pirm. N. Ryžkov'ą šią savaitę pradėti derybas.

- ISLANDIJOS Užsienio Reikalų min. Jon Hannibalsson Jungtinėse Tautose pareiškė, kad stebėtojo statusas ESTIJAI, LATVIJAI ir LIETUVAI turi būti suteiktas ir kad nepriklausomybė yra vienintelis būdas išspręsti Sovietų-Pabaltijo klausimui.

Rugsėjo mėn. 25 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė priėmė nutarimą Dėl Prekių Pardavimo bei Išleidimo iš įmonių, Prekių Išvežimo ir Išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos Tvarkos.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvių Tautininkų Sąjungos valdybos komunikatas, kuriuo siūloma kuo greičiau paruošti ir priimti žemės denacionalizacijos įstatymą, kuriuo turi būti grąžinta teisė į žemę jos savininkams ir tiesioginiams paveldėtojams - Lietuvos Respublikos piliečiams.

- VILNIUJE įvyko piketas prieš "Respublikos" leidėjus, kurį surengė Lietuvos leidybos įmonės "Spauda" darbuotojai. Buvo ir toks plakatas: "Kada 'Respublikos' mafiozai baigs tyčiotis iš žmonių?"

- RYGOJE prasidėjo mokslinė konferencija "Vakarai ir Pabaltijys".

Iki rugsėjo mėn. 26 d.

- LIETUVOS Kultūros Darbuotojų Profsąjungų Federacijos trečiojo plenumo dalyviai priėmė pareiškimą, kuriame reiškiamas susirūpinimas blogėjančia kultūros darbuotojų padėtimi. Reikalaujama skirti daugiau lėšų Lietuvos kultūrai ugdyti, parengti kultūros plėtojimo programą, pagreitinti kultūros įstatymo priėmimą.

- Grupė LIETUVOS Respublikos AT deputatų TAL-LINNE' E susitiko su ESTIJOS AT nepriklausomos demokratų frakcijos atstovais, ESTIJOS nepriklausomos komunistų partijos nariais. Juos priėmė ESTIJOS Respublikos AT pirmininkas A. Ruutel'is. Susitarta dėl tolimesnio deputatų bendradarbiavimo.

- PARYŽIJE įvykusiame Tarptautinio Taikos Biuro konferencijos generalinėje asamblėjoje pilnatelsiu nariu priimtas LIETUVOS Taikos Forumas.

- VILNIŲ pasiekė didelė valstų siunta, kurią Lietuvos vaikams suaukojo HAMBURGO firmos.

Rugsėjo mėn. 26 d.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos parlamento kairiųjų frakcijos pareiškimas. Juo sveikinamas Centro, Laisvųjų Demokratų ir Sąjūdžio nuosaukiųjų radikalų frakcijų įsisteigimas. Skelbiama, jog kairiųjų frakcija sieks, kad parlamentas priimtų įstatymus, įteisinančius demokratiją, socialines garantijas ir pilietinę santarvę. Frakcija sieks Lietuvos valstybingumo įtvirtinimo.

- LIETUVOS Respublikos vicepremju A. Brazauskas priėmė LENINGRADO miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoją A. Avdejevą ir Leningrado susivienijimo "Rosmiasomol'torg" atstovą. Susitarta toliau plėtoti abipusiai naudingus ekonominius ryšius. (bus daugiau)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Kairėje:

Austrijoje, Salzburg
Miramel parko
gėlynai.

Dešinėje:

Jugoslavijos
sostinės
Belgrado gatvė.

Nuotraukos
St. Daliaus

PER BALKANŲ KRAŠTUS

Stasys Dalius

Apie 1935 m. Lietuvoje buvo išleista žurnalisto Mato Šalčiaus šeši tomų jo atliktų kelionių po pasaulį išpildžiai. Tad mes - jaunimas susižavėję godžiai skaitėme ir kartu su autorium mintimis skriejome po tuos kraštus, kuriuos per keturis metus jis lankė ir aprašinėjo. Ir kas galėjo jaunam sutrukdyti svajoti ir lakioti po tuos taip tolimus, nepažįstamus kraštus, sukeliant begalinį norą kada nors juos tikrovėje pamatyti. Ir pats Matas Šalčius, tų kelionių nerimascio genamas, vėliau atsidūrė P. Amerikoje ir dar jaunas mirė Bolivijoje. Jo kelionių knygose pasėta sėkla ne vieną vėliau užkrėtė kelionių ilgesiu ir jau vėliau, gyvenimo eigoje išblokštiesiems iš gimtojo krašto, atiteko dalia ne tik keliauti, bet ir gyventi svetimuose kraštuose.

Prsiminiau keliautoją Matą Šalčių beveik prieš kiekvieną naują kelionę ir to skatinamas, panūdau aplankyti dar nematytus Balkanų kraštus, kurie po ilgų metų komunistinės diktatūros keliasi į demokratinį laisvą kelią.

Susisiekiu su agentūra ir pasirinkau Globus-Gateway su turistiniu autobusu keliauti per visus Balkanų kraštus. Reikėjo dar į Jugoslaviją, Rumuniją ir Vengriją vizų, kurias išrūpino kelionių agentūra. Iš Kanados į Europą reikėjo vieniemis nusikristi, nes palydovo nebuvo. Tik nusikridus į Vokietiją Miuncheną, iš kur prasidėjo kelionė, ten laukė grupės vadovas. Iš Toronto skridome dviese su Jonu, kuris irgi ryžosi šiai kelionei. Kelionę iš ankstyvo pavasario planavome, kad būtų vasaros laiku, tad išvykom liepos mėnesio viduryje.

Lėktuvas iš Toronto vakare išskrido nevēluodamas ir nebuvo žmonėmis perpildytas, dar buvo laisvų vietų. Lėktuve, skrendant į Europą, naktis labai trumpa, nes tuoj po dvyliktos nakties prašvito ir pasirodžiusi saulė išsklaidė visus miegus.

Į Miuncheną atskridome sekančią dieną 19:30 val. ryte ir iš lėktuvo buvo gražus vaizdas į apačioje kylančius namus su raudonais čerpių stogais. Pirmą kartą vėl po 43 metų iškėliau koją į Vokietijos žemę, kurią buvau palikęs praūžusio karo nuniokota ir sugriauta. Dabar jau neatpažįstama, atsistaciūsi, išgražėjusi, turtinga... Iš aero uosto pasiėmė taksi, atvykstante į Queens viešbutį Miunchene, kuriame renkasi visi šios kelionės dalyviai. Visas šeštadienis mums buvo laisvas, nes su kitais keliauninkais susitikime tik sekmandienį.

Po Miuncheno gatves

Sekmadienio ryte anksti pabundame, nes pavargę po kelionės, anksti atsigulėm; už tat ryte jautėmės gerai pailsėję ir budrūs. Queens viešbutis randasi priemiestyje, ir į Miuncheno miesto centrą dar keli kilometrai kelio - pėsčiomis nenuėisi. Viešbučio tarnautojai nurodo kelią važiuoti požemiu, bet mes paėjėję randam tramvajų ir pasiekiam miesto centrą. Susisiekimas, kad ir sekmandienį, labai geras, nes tramvajai eina vienas po kito kelių mi-

nučių tarpais.

Atsiduriame miesto viduryje prie didžiulio fontano, nuo jo pasukam pėsčiųjų gatvę, kurioje daugybė žmonių plaukia į abi puses. Saulė skačiai šviečia, spinduliuoja, gatvė paskendusi daugybės gėlių žieduose. Gatvių kampuose sustoję muzikantai pavieniai ar grupėse groja įvairiais instrumentais. Vienoje vietoje žmonių būrio apstoti, groja trijų vaikų grupė, apsirengusi bavariskais rūbais. Netoliese pardavinėjami atvirukai, šalti gėrimai ir ledai.

Pėsčiųjų gatvėje taip pat katalikų ir protestantų bažnyčios, iš kurių būriais išeina žmonės. Užename į katalikų šventovę, kurioje vyksta pamaldos, bet žmonės visą laiką juda: vieni įeina, kiti išeina, nesigauna rimta nuotaika.

Bevaikščiodami po tą ilgą gatvę, pavargstam ir grįžtam prie tramvajaus važiuoti atgal, bet privažiavus Isar upę, kuri ramiai plaukia per miestą, prie jos tilto išlipam padaryti nuotraukų. Čia netoli besąs didelis Deutches pramonės muziejus, kurį susigundom apžiūrėti. Per keletą aukštų, per daugybę įvairių skyrių, kurie vaizduoja mašinų, lėktuvų, laivų, kasyklų, alyvos, tekstilės, foto, spaustuvių ir kt. industriją, nepajėgiam apeiti ir apžiūrėti. Jau po ilgo vaikščiojimo pavargę, nutraukiam muziejaus apžiūrėjimą ir grįžtam į viešbutį.

Vakare susitinkam ir susipažįstam su kelionės grupės dalyviais. Grupės vadovas Iztok jugoslavias-slovenas 38 m. amžiaus, prisistato visiems ir supažindina su šoferiu Teodor, kuris yra graikas ir kiek vyresnio amžiaus. Grupę sudaro 35 žmonės. Prieš vakarienę gauname po stiklą apelsinų sunkos, kiek pastiprintos, ir, visiems suėjus į valgomąją, vadovas supažindina su kelionės programa ir taisyklėmis, kad autobuse sėdėjimas rotaciniai keičiamas kasdien. Prašo ypatingai saugoti pasą ir ekspres korteles.

Mūsų keliautojų grupė labai įvairi: 30 žmonių yra iš Š. Amerikos ir 5 iš Kanados, visi Ontario provincijos. Viena vedusių pora iš Guelph, o viena mergina iš S. Ste. Marie. Amerikiečiai iš įvairių valstijų: Kalifornijos, Floridos, Teksaso, Kentuky ir kitur. Amžiaus atžvilgiu ingi labai įvairuoja: jauniausia 11 m. mergaitė Krissy keliauja su savo seneliais, o kita - 15 m. mergaitė, važiuoja su motina. Didelė dalis pensininkų, o taip pat dar daug ir dirbančių mokytojų, gailestingųjų seserų ir keletas kitų profesijų. Labai marga publika, ir vyrauja moterys.

Per Alpių kalnus

Ryte keliamės 6 val., nes šios dienos maršrutas, pagal vadovo pareiškimą, - 455 km. Saulė jau seniai patekėjus, nes aštra pasirodo jau 4 val. ryto. Pusryčius valgome 6:30 val. ir punktualiai pakraunami į autobusą keliauninkų lagaminai. Pirmieji suskubę į autobusą, užima priešakines vietas, mudu su Jonu neskubėdami jau gaunam kone prie galo. Dalis pavienių keliautojų be poros, užima atskiras sėdynes ir kaip vėliau pasirodė, nenori su nieku dalintis sekančia sėdyne. Ne tokie veržlūs paskutienieji įėję į autobusą, susigrūdą nepatenkinti ton paskutinėn sėdynėn.

Pagaliau visi viduje, vadovas dar mus suskaičiuoja ir punktualiai 7:30 val. išvažiuojam iš viešbučio. Miuncheno

Salia jų visada yra 7-12 saugumo tarnybos karininkų. Michailui ir Raisai draudžiama patiems vairuoti mašiną.

Vilos aptvaras labai aukštas, jo viršuje ištemptos vielos, kuriomis teka elektros srovė. Nuo namo iki tvoros nutiesta gaisrinė elektros signalizacija. Jai išjungus, iškart pasirodo operatyvinė grupė su sarginiais šunimis. Vilos teritorijoje - miškas, alėjos, gėlynai, žiemos sodas su povais ir vaisiais. Už namo - pastatas iš stiklo ir metalo. Tai plaukymo baseinas ir sauna. Vasarą sienos, supančios baseiną, automatiškai išsiskiria. Vandens atspalvius galima keisti.

Didelio dviaukščio namo architektūra primena ketvirtąjo dešimtmečio modernizmo ir konstruktyvizmo stilių. Vilos sodyba, neskaitant išlaidų už interjero ir sanitarinių sistemų įrengimą kainavo 6 milijonus rublių. Šios sumos dalis buvo skirta sraigtasparnio aikšlei, ryšių mazgo patalpai bei namui svečiams. Pagrindiniame pastate iš viso 20 kambarių, kuriuose šiek tiek nejauku - jauti, jog tai ne iš kartos į kartą perduota nuosavybė, o pirmiausia valstybinė vila.

Dirbantys viloje - virėjai, sodininkai, skalbėjos - turi karinius laipsnius. Komendantai paprastai skiriami iš 9-osios KGB valdybos. Kiekvienos kandidatūros biografija prieš priėmimą į darbą kruopščiai tikrinama. Paskui žmogus rastiškai išpareigoja tylėti apie savo darbo vietą ir pobūdį, net ir pašibaigus sutarčiai.

Gorbačiovo šeima maitinasi iš valstybės kišenės. Ji jau nebesinaudoja specialios parduotuvės paslaugomis; produktais rūpinasi specialios tarnybos. Raisa Gorbačiova pati sudaro meniu, tačiau ji turi patvirtinti diatologas. Jai negalima virti, nes manoma, kad faktiškai ji galinti nunuodyti savo vyrą. Saugumietis, vadinamasis "karstinis žmogus", pirmasis ragauja patiekalus. Maistą tikrina ne tik namuose. Net gimtajame kaimemotina neturi teisės ruošti patiekalus savo sūnui - TSRS prezidentui. Tie patys žmonės, kurie atneša valgį, išneša nešvarius indus. Kiti stebi, kaip patiekalai nešami ant stalo. Šias pareigas atlieka saugumiečiai ir kariškiai.

Parengė Rasa Karmazaitė.
(iš LIETUVOS RYTAS, 1991 m. kovo 1 d., nr. 33)

gatvėse didelis automobilių susikimšimas, nes rytmetinis judėjimas į darbus, visos kelių linijos pilnos. Pravažiuojame pro Olimpiados kaimelį, kuris labai idomiausiai pastatytas; ant aukštai ištemptų lynų laikomas stogas.

Sustojam tik prie pilies, kuri baltai švyti tarp tvenkinių ir gėlynų, kur gulbės ir žąsys plauko. Neilgai pastovėję ir padarę nuotraukų, grįžtam autobusan, kuris dar ilgai važiuoja, kol išsimala iš miesto rytmetinio susikimšimo ir pasiekiam greitkelį į Salzburgą. Tada jau autobusas leidžiasi pilnu greičiu pirmyn. Pakelėse daug vasaros žalumo, prisodinta medžių, laukuose ganosi gyvuliai. Pro pakelės miškus pasiekiam didelį ežerą, kur plaukioja buriniai laiveliai, o jo saloje stūkso Liudviko statyta pilis. Kairėje pusėje prie vandens tęsiasi plačios lygumos, o dešinėje pradeda matytis Alpių kalnų keteros.

Greitkelis labai geras, lygus asfaltas trijų arba dviejų linijų. Pakelės vaizdai gražūs. Kai privažiuojame kalnus, pakalnes, slėnius, apaugusius medžiais - tik žiūrėk ir grožekis! Aukštyn kylantys kalnų šlaitai apaugę spygliuočiais. Pats turistinis autobusas su plačiais langais, tarp sėdynių platūs tarpai, sėdynės palenkiamos, patogų sėdėti ir žvalgytis ir besikeičiančius vaizdus.

Austrijos sieną pasiekiam 10:30 val. ir pusei valan - dos sustojame. Muitinėje nieko netikrina, nei pasų stampuoja, todėl be sutrukdymo keliaujame tolyn. Austrijos pusėje tuojau pasiekiam tunelį ir Sal upę, bei kitą tunelį. Kalnai iš abiejų kelio pusių kyla į virsų. Plikos uolos protarpiais apaugusios miškais iki viršūnių. Vadovas aiškina, kad šis kelias vadinasi gintaro (Amber) keliu, nes senovėje žmonės keliaudavo su gintaro krovinais iš Baltijos jūros. Toliau bevažiuojant, daug tunelių kerta kalnus, o grėsmingos kalnų keteros kyla į viršų plikos, be medžių.

Artėjant prie Jugoslavijos sienos, važiuojama kalnų šlaitais staigiais posūkiais aukštyn. Autobusas kriokdamas pamažu slenka, nugalėdamas vingius ir vis kildamas aukštyn. Čionai kalnai iš visų pusių apaugę didžiuliais spygliuočiais medžiais, kurie dengia kelio posūkius.

Pasiekiam Jugoslaviją

Jugoslavija didžiausia Balkanų valstybė, kurią dabar pasiekiam, turi apie 18 mil. gyventojų ir yra ne vientisa tautinė valstybė, nes ją sudaro Slovėnija, Kroatija, Serbija, Makedonija, Juodkalnija ir Bosnija-Hercogovina. Sujungta Jugoslavija atsirado tikiai 1918 metais. Ji buvo sudaryta iš nepriklausomų Serbijos ir Juodkalnijos valstybių, prijungiant iš dalies Habsburgų imperijos valdytų pietų slavų teritorijų, nes Kroatija, Slovėnija ir Bosnija su Hercogovina priklausė Habsburgų imperijai.

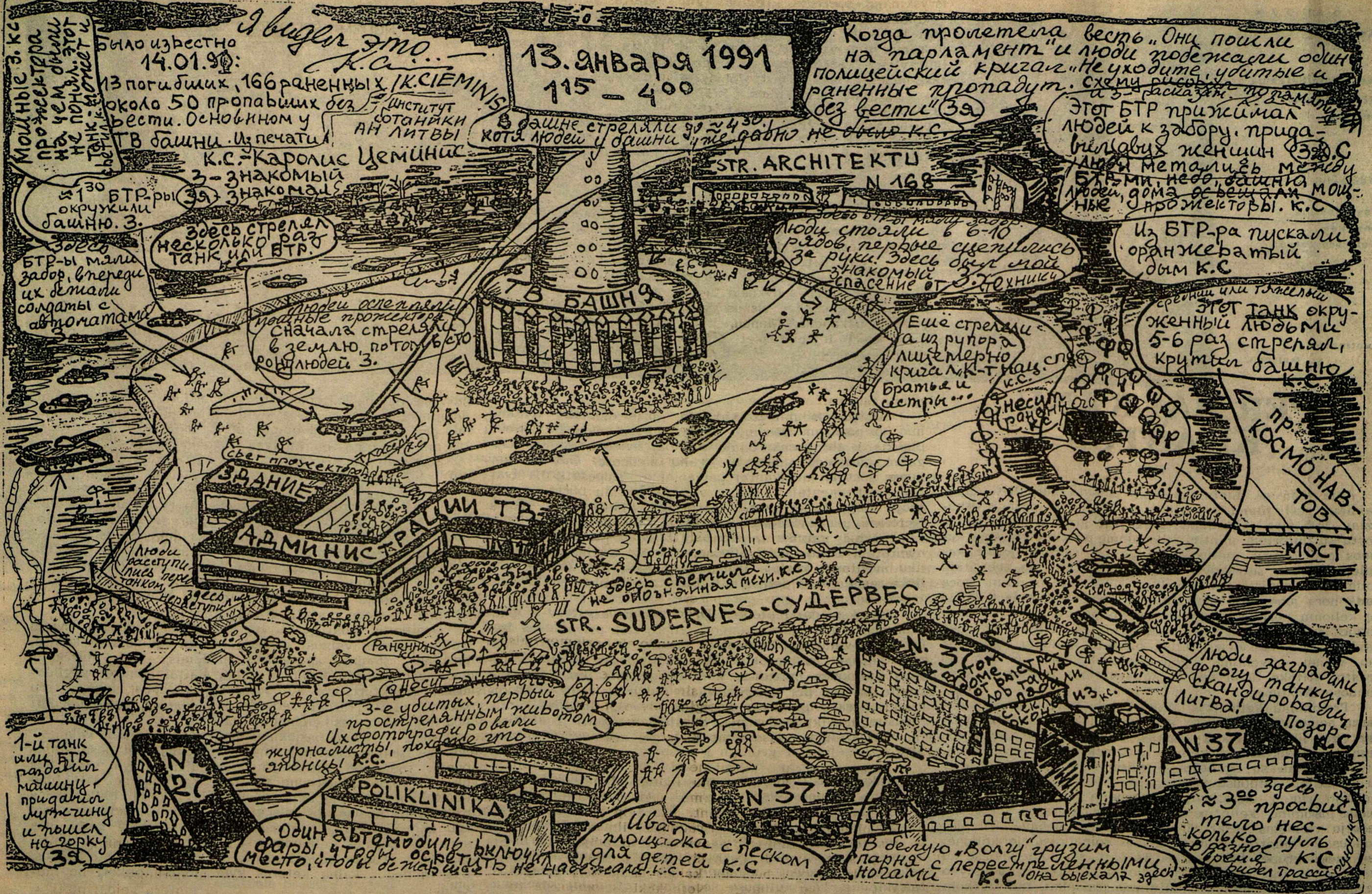
Kalnuose slypinčią muitinę pasiekiam 2:45 val. p.p. Muitinės valdininkas ateina į autobusą ir suštampuoja pasus, net nereikia išlipti laukan. Įvažiuojam į Slovėniją, kuri yra katalikiškas kraštas, naudojantis lotynišką alfabetą, turintis apie 1,5 mil. gyventojų. Iš muitinės išvažiuavus šioje pusėje jau nebėra greitkelio, o kelias vingiuoja per vaizdingus kalnus, kur gan didelis automobilių judėjimas, ypač daug kelyje sunkvežimių, kuriuos sunku pralenkti. Tačiau pirmą kartą įvažiuavus į šį kraštą, smalsu žvalgytis į kalnų šlaituose ir pakalnėse išsistaciūsius švariai atrodančias baltuojančias trobeles ir apdirbtus siaurus žemių rėžius. Mat po Antrojo pasaulinio karo diktatūriškai valdė maršalas Tito, kuris, kad ir komunistinio raugo, bet leido iki 10 ha privatinius ūkius, o vieton bolševikinių kolchozų skatino žemės ūkio kooperatyvus. Tad dabar šiuose kalnų šlaituose pakelėje matome gyvenamus namus ir apdirtus laukų rėžius - tai privatinė nuosavybė. Šiuo laiku vyksta sienapjūtė ir matosi pjaunamas sienas arba sukrutas džiovinti ant specialių žaiginių su apdengtais stogeliais, kad apsaugotų nuo lietaus.

Kurį laiką važiuojant per kalnus, pasiekiam suverstus pakelės medžius, sprogdinamas uolas ir pilamą naują kelią. Tai daroma, kad sutrumpintų nuo sienos kelionę per staigius kalnų vingius. Sprogdinaminai tuneliai ir numatomas patogų kelią atidaryti 1991 metais, - taip aiškino vadovas, rodydamas pakelėje dideles kelių taisymo masinas.

Pamažu pradedam nuo kalnų leisti žemyn ir pasiekiam lygumas, netrukus ir Slovėnijos sostinę Liubjaną, turinčią 400,000 gyventojų. Šis miestas turį labai seną istoriją, nes įkurtas prieš 5000 metų ant ežero vandens polių. Jame yra trečias didum universitetas Jugoslavijoje, kur studijuoja 35,000 studentų.

Liubjanos miestą pasiekiam 5 val. p.p., kuris padaro gerą išpūdį savo švarumu ir aukštais masyviniais pastatais. Matosi daug žydinčių gėlių lysvėse bei parkų pakraščiuose. Apstojam Liev viešbutyje, kuris šiame socialistiniame krašte jau skiriasi nuo Vakary. Kambariuose nėra televizijos ir saldytuvo. Prausykloje siurkštus rankšluostis ir toks pat tualetinis popierius. Suvažiavę turistiniai autobusai, išsirikiavę stovį gatvėje prieš viešbutį. Viešbutis dar naujas, 12 aukštų su keliais mažo pajėgumo keltuvis. Kambariai švarūs, su siauromis lovomis.

Vakarienę gauname viešbučio restorane, maisto pakam kamai su didelėm porcijom salotų. Prie valgio, ant stalo padėtas vanduo, kas nori, gali užsisakyti gazuoto vandens, ar alaus, už kuriuos reikia palidomai apmokėti. Deja, su pinigų keitimu pradžioje buvo sunku susigaudyti, nes buvo dvejopi pinigai: senieji dinarai, kurių už dolerį pakrauvai 120,000, jų paskutinius keturis nulus reikėdavo nubraukti ir likdavo tik 12 dinarų. Tuo pat laiku išduodavo ir naujus dinarus, kurių gaudavai tik 12 dinarų už vieną dolerį. (bus daugiau)

ATIDŽIAI ISIŽIURĖK Į ŠĮ PLANĄ IR TAU NEBELIKS ABEJONIŲ, JOG VILNIAUS SKERDYNĖS BUVO GERAI IŠ ANKSTO SUPLANUOTA OPERACIJA. JI, PAGAL DESANTININKŲ NUSIKALTIMŲ VIETOJE PAMESTĄ PLANĄ, PRIRAŠYDAMAS SAVO, TRAGEDIJOS LIUDININKO, KOMENTARUS, PADARĖ LATVIS K. CIEMINIS. ATIDŽIAI ISIŽIURĖK!

Kražių Parapijos laikraštis "KRAŽIŲ AIDAI", Nr. 29(32), š.m. kovo mėn. laidoje perspausdino šį ypatingą dokumentą. Gaila, kad negalime patiekti teksto iš rusų kalbos vertimo, tačiau piešinukai daug ką pasako ir taip. Red.

BE KALTĖS

Valentinas Gustainis

/Autorius praleido 15 metų Sibire, tremtyje ir lageriuose. Spausdiname ištrauką iš neseniai Lietuvoje pasirodžiusios jo knygos. Red./

/ tęsinys /

Mano širdis atsileido. Darbų vykdytojo spaudžiamas, jis matyt, buvo davęs prieš mane parodymą, bet teisme ji atsakė kaip neteisinga. Toks atitaisymas manė įtikino kad dar ne visi žmonės dorovės principus pamynę po kojų. Kiti liudytojai irgi nieko mane šmeižiančio parodyti negalėjo. Apklausa baigėsi.

Teismo pirmininkė formaliai kreipėsi į tarėjus, klausdama, ar jie neturi ko kaltinamąjį paklausti. Tarėja moteris tik papurtė galvą. Kai to paties Argokova paklausė jai iš kairės sėdėjusį tarėją, tas vietinis altajus lauzyta rusų kalba paklausė:

- Sakyk, ar tavo tėvas kuliamaį turėjo?

Tas klausimas man nuskambėjo kaip pasityčiojimas, ir aš savo ruožtu gana išžiliai jį paklausiau:

- O kam čia tėvų kuliamoji? Ką bendra ji gali turėti su mano nusikaltimu?

- Jesli molotylka byl, to bolšij pristuplenje, jesli ne byl, to malenkij prestupnik! - Neisprusę altajai kalba labai netaisyklinga rusų kalba, visai neskiria daiktavardžių giminės ir pan.

Aš, žinoma, supratau, kokią reikšmę bylai galėjo turėti mano tėvų kuliamoji mašina. Tėvų kuliamoji turėjo būti klasinės priklausomybės požymis.

Dėl visa pikta atsakiau tam tarėjui, kad mano tėvai savo kuliamosios mašinos neturėjo. Formaliai aš nesileidau į kompromisus su savo sąžine: kai ūkį valdė dar tėvai, rudenį jėgoms išskulti jie nuomodavo kuliamaį mašiną.

Daugiau klausinių tarėjai neturėjo. Teismo posėdžio procedūra buvo baigta. Pagal nustatytą protokolą po viešo posėdžio teismas išėjo pasitarti ir paskirti man galutinę bausmę. Tarėsi nelgail. Byla buvo labai aiški, net jos nuosprendis jau gatavas, verdicto tekstas surašytas Barnaule, NKVD vidaus kalėjime. Apie vidurnaktį teismas sugrįžo į posėdžio kabinetą, paliepė man atsisototi. Višiams dalyviams stovint, teismo pirmininkė Argokova gana iškilmingai paskelbė tokį nuosprendį:

"Išvažiujamoji Oirotijos srities teismo sesija 1946 metų kovo mėnesio 5 dieną Ust Kane išnagrinėjo Gustainio Valentino, Vinco sūnaus, gimusio 1896 m. baudžiamąją bylą ir, remdamasi Baudžiamosio kodekso 58 straipsnio 10 punktu, nustatė, kad jis kaltas dėl antitarybinės agitacijos, už ką nuteisiamas dešimčiai metų laisvės atėmimo, kaip bausmę skiriamą priverčiamuosius darbus pataisos darbo lageriuose, apribojant jo pilietines teises penkeriems metams. Asmeninis jo turtas nekonservuojamas, kadangi jis jo neturi".

Čia perteikiau tik teismo nuosprendžio esmę ir turinį, nes paties dokumento neturiu. Bausmę aš atlikau. Kaip man sekėsi kalėjimuose ir lageriuose, su kuo tenai susipažinau, kokių reikšinių liudytojų buvau, apie tai vėliau plačiau papasakoti.

Oficialiai paskelbęs nuosprendį, teismas išėjo. Paskui ji iš kabineto išvedė ir mane. Koridoriuje laukė žmona ir 6 psl.

ir keletas pažįstamų. Sargybiniai leido keletą minučių snektelti su žmona. Lygiai metai buvo prabėgę, kai ji nežinodama išlydėjo mane į kalėjimus. Nenorėdama manęs liūdinti, žmona niekuo nesiskundė, nors atrodė labai sunykusi, matyt, gyvenusi badgalčiais. Vėliau sužinojau, kaip baisiai mano šeima tuos pirmus metus be manęs skurdavo, kaip badavo. Iš pradžių ji duonos kortelių visai negaudavo, ilgus mėnesius mito vien kisieliu iš neteisėtai išgytų avių. Vienas kitas geras tautietis kartais sušelpdavo kokių litrų pieno ar kitokio maisto kashneliu. Neuzmiršdavo jų ir Jevreinovai, nepaisydami, kad ir jiems grėsė pavojus patekti į NKVD rankas už "liaudies priešų" rėmimą. Vos penkioliktus metus einanti dukrelė buvo dar silpna darbininkė. Bet ir ji per dienas dirbdavo sandėliuose ar kitur, neturėdama nei šilto apavo, nei jokio žemiško drabužio. Vakaraus eidavo uždarbiauti pas vietinius prominentus, plaudavo jiems grindis, skaldydavo malkas. Už tai gaudavo pavalgyti. Geresni, sotesni kashnį dukrelė stengdavosi ir namo parnešti, dalijosi su manimi ir broliuku. Žmona irgi ieškojosi darbo. Ir jai teko dirbti grūdų džiovykoje, sandėliuose, darže, sargauti ir t.t. Ilgainiui ji gavo tarnybinio ūkio ligoninės skalbėjos vietą. Tą darbą ji pamirgo, skalbdavo atidėjusi, bet uždarbis buvo labai menkas - vos 150 anų laikų rublių.

Dukrelė lankė vietos mokyklą, baigė ją su pagyrimu ir įstojo į Gornij Altaisko pedagoginės mokyklos neakivaizdinį skyrį, nes atsisakė nuo motinos buvo neįmanoma neturint drabužių ir maisto. Mokyklos direktorius Abramanka mūsų dukrelę parūpino darbo mokyklos internate; čia ji gaudavo ir maistą.

Mano šeimos materialinė būklė tokia liūdna buvo ne taip ilgai. Kai tik vokiečiai buvo išvaryti iš Lietuvos, tuojau pastu užsimezgė ryšiai su Lietuvoje likusiais gimimėmis ir bėdiuoliais. Atsiliepė mano sesutės, dukters krikšto tėvas kunigas Antanas Šilingas, atsiliepė rašytoja Sofija Čiurlionienė. Jie visi ėmė siųsti mano šeimai drabužių, apavų ir maisto. Į šelpimo akciją įsijungė ir seniau mažai pažįstami žmonės. Žmonos sesers draugė, buvusi ižymin Lietuvos skautė Elena Barščiauskaitė, savo drasumu ir apskrumu išgelbėjusi nemažą vertingų mūsų šeimos daiktų, pati Kaune susirado Sofiją Čiurlionienę, kuri jau buvo pradėjusi siuntinėti šelpimo mano šeimai ir mane. Ji tuos išgelbėtus daiktus po truputį gabeno Čiurlionienei, prašydama juos persiųsti mūsų šeimai. Žmona atgavo nemažą savo drabužių, likusių Lietuvoje, net savo motinos kailinius, parsivežtus iš Amerikos. Dalį gautų drabužių pasilikau sau ir vaikams, dalį pardavė vietiniams gyventojams už maistą. Pasidarė daug lengviau gyventi, atsivėrė perspektyva išlikti gyviems.

Elenutė Barščiauskaitė, be kitų vertingų daiktų, išgelbėjo ir mano raštinąją mašinėlę. Tuojau po karo ją laikyti buvo labai pavojinga. Ivairiais būdais Barščiauskaitė tą mašinėlę slapstė, net į kaimus pas ūkininkus vežiojo, į grūdus užkasė, vis tikėjosi kaip nors išlaikyti ir sugrįžusiam savininkui grąžinti. Sužinojusi, kad rašytojas V. Mykolaitis-Putinas ieško rašomosios mašinėlės, ji tą kultūrinio darbo įrankį nugabeno Čiurlionienei, kuri jį perdavė rašytojui. O Mykolaitis-Putinas, žinodamas kieno toji mašinėlė buvusi, gausiai už ją atsilėgino. S. Čiurlionienė laiške žmonai išpėjo, kad tai Putino skola nuo 1939 metų, kad jis tos skolos pirmiau grąžinti negalėjęs,

nes neturėjęs Gustainių adreso. Daug vargo ir rūpesčių Čiurlionienė turėjo, kol pardavė žmonos motinos iš Amerikos parsivežtus kailinius. Visus pinigų už tą nepigų drabužį Čiurlionienė irgi nusiuntė mano šeimai, kad galėtų nusipirkti karvę ir taip geriau gintis nuo bado.

Tačiau visa tai buvo vėliau. O mano teismo dienomis šeima dar labai skurdo. Žmona klausinėjo, ko man labiausiai reikėtų. Sakiau, kad jau kone metus išnešioti ir dar nė karto neskaltbi tie Antano Rastenio padovanoti apatiniai baltiniai jau labai susidėvėję. Jokių vyriškų baltinių ji niekur negalėjo gauti, bet nupirkė namų darbo aulinius batus, kad kalėjimuose basas nelikčiau. Man tos pušnyš netiko, pardavėjas atgal nepriėmė, ir žmona iš bėdos, neturėdama kuo apsiuti, pati jas nešiojo. Tie auliniai jai taip nutrynė koją, kad grėsė gangrena. Čiurlionienė atsiuntė streptocino, patarinėjo kaip gydytis.

Tuomet ir mūsų dukrelė vos išliko gyva nuo sunkaus plaučių uždegimo. Tik gerųjų tautiečių ir Jevreinovų paramos dėka išbadėjusi mergaitė nugalėjo ligą. Tačiau per susitikimą teismo naktį žmona apie tai man nieko neprisitarė. Daug ir kitų liūdnų dalykų iš šeimos gyvenimo tesužinojau sugrįžęs.

Po teismo, kai dar tebesėdėjau toje smirdinčioje Ust Kano daboklėje, kartą dukrelė pėsčia atėjo 25 kilometrus - atnešė man savo virto kisielių ir rankovę taip pat savo darbo miežinio talkano. Be to, atnešė ir sotesnį kashnelį, kuriuos man siuntė Marija Paltanavičienė, Cecilija Bindokaitė ir Zinaida Lvovna. Pasimatyti su dukrele mane nuvedė į NKVD pastato koridorių. Pikta prižiūrėtoja labai storžieviskai pareikalavo kalbėtis tik rusiškai, neva kontroliuodama, kad aš neišduočiau kokių svarbių paslapčių. Vos dukrelė perdavė atneštą maistą, prižiūrėtoja pasikalbėjimą nutraukė, mane be ceremonijų nuvarė atgal į daboklę, tartum aš būčiau buvęs koks pavojingas nusikaltėlis. Taip liūdnai atsisveikinau su savo vaikeliais ištiesiems devyneriems metams...

Po teismo aš jau oficialiai tapau terminuotu zeku. Dokumentuose visur buvau žymimas kaip "z/k Gustainis, gimęs 1896 metais, nuteistas pagal 58 str. 10 punktą, dešimčiai metų". Titulą z/k gavau neužtarnautai, bet turėjau juo puikuotis išties dešimt metų. Kodėl man tą zeko titulą dave dešimčiai metų? Kodėl ne septyneriems? To nepajėgiau suvokti. Vėliau sužinojau, kad už tą patį "nusikaltimą" galėjau gauti ir dvidešimt penkerius metus, jeigu būčiau suimtas, pavyzdžiui, 1949 metais. Kas čia tokias teismų gudrybes ir bausmių normas supaisys!

Daboklėje išbuvau dar dvidešimt penkias dienas, kol čia prisirinko didesnis zekų būrys. Per tą laiką dar po vieną kartą mane čia aplankė žmona ir dukrelė. Mockaičiai ir toliau rėmė geru maistu. Su manim buvo keletas labai alkanų ir nusilpusių zekų, kurie mito vien valdiška balanda. Nors jie neprasė, bet aš pats susipratau ir tuos nelaiminguosius po kiek šelpiau. Žinojau, kad netrukus mane iš čia išves. Jaučiausi gerokai atsigavęs, sustiprėjęs, bet abejoju, ar pajėgsiu toli keliauti pėsčias. Paskutinėmis kovo dienomis Mockaičiai specialiai atnešė stipresnio masto. Kelionei duonos pasilikau tik vienai dienai. Buvau patyręs, kad atsargų geriau nelaikyti.

/nukelta į 7 psl...../
NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Kadras iš filmo „Vaikai iš hotelio Amerika“ (režisierius Raimondas Banionis)

ŠIS TAS APIE LIETUVIŠKŲ FILMŲ FESTIVALĄ

/ tęsinys /

Prisimenant "SUGRIŽIMĄ", norisi pasisakyti dar apie savotišką raudojimo įspūdį- fone vienu metu girdimą verkavimą "Tėveli, mano tėveli..."- pasąmonėn grąžinantį senovės raudų nuotrupą. Čia jis buvo gal per realistiniai įjungtas. Būtų neatrodęs šiek tiek per ilgas, jeigu būtų buvę ir kitais balsais, kitais sakiniiais užmėnantis pav.Motinėle, ir Sesele, Brolelį ir Vaikelį - subtiliai įplukdant ir išplukdant...

Kaip minėjau, antrame seanse rodant girdėjome puikiai paruoštą ir įkalbėtą angliškąjį tekstą - taupiai ir nesentimentaliai supažindinant kitakalbius. Tad ši filmą reikia parodyti universitetuose ar kolegijose, jeigu ir ne senatoriams ar parlamentarams.

Režisiorius Raimondas Banionis pradėjo pirmuosius žingsnius teatre, būdamas 3 m. amžiaus, kai Šekspyro veikale "Makbetas" gavo rolę. Būdamas 11 metų, vaidino J.Anouilh pjesėje "Keleivis be багаžo", po to už 2 metų jam teko dalyvauti Baltarusijos nuotykiniam filme, o dar po metų pakliuvo į Gorkio Kino Studiją Maskvoje. Čia netrukus apsisprendė režisuoti. Filmų režisūros studijas baigė 1980 m. Pirmąjį filmą "Mano mažytė žmona"- R.Šavelio surežisavo 1985 m. Antrasis filmas, 1988 m.- L.Jacinevičiaus "Neatsimenu tavo veido" (kurį montrealiečiai lietuviai su įdomumu sekė, autoriui besilankant Montrealyje). Šis filmas buvo premijuotas. Trečiasis, sukurtas 1990 m., "Vaikai iš viešbučio Amerika"- M.Grigo. Šis kūrinys bus rodytas Berlyno Tarptautinia-me Festivalyje.

"Vaikai iš viešbučio Amerika" pasižymi dalinai dokumentiniu, dalinai stilizuotu apipavidalinimu, ypač

išryškinant nuotaiką. Tempas gana greitas, filmavimas - kolažinis. Jaunimo svajingas įsivaizdavimas, ką reiškia būti "laisvam" a la Amerika. Judesių nedrąsus ir visal jų temperamentui netinkamas, ar ir motyvacija neaiškus imitavimas kažkaip skaudžiai gaudino. Taip pat jų noras pabėgti nuo klaustrofobiškos aplinkos į gamtą ir būti bjauriai užpultiems, KGB atsekus helikopteriais jų palapines miške. O pakeltos rankos su tarptautiniu tapusiu pergalės ženklu pasako daugiau, negu kad kokie aiškinimai. Režisiorius gerai parinko gabius jaunuolius, gerai jaučia jų gyvenimą ir "švariai" nufilmavo.

Dokumentiniame "Fontano Vaikai" - liudininkai pasakoja, kas vyko Kaune 1972 m., gegužės mėnesio 14 d., kai susidegino ROMAS KALANTA Kauno Teatro sodelyje. Iš pradžių kasdieninio gyvenimo mūsų dar neužmirštų vietų slinktis, lyg užuomina, lyg abejonė, kas atsitiko "ten". Įsitikinimas, minios augimas, demonstracijos - milicija, kariuomenė - širdį veriantis dokumentas su Romo Kalantos sunykusio ugnyje nuogo kūno nuotrauka. Krinta į akis, kad viskas vyksta kažkaip lyg tylomis, lyg žadą užkandus. Manau, kad norint ši dokumentinį filmą rodyti ir platesnei kitatautei publikai, reikėtų jį paryškinti-praplėsti patiekiant daugiau Romo Kalantos gyvenimo fono ir apsisprendimo motyvacijų, o būtinai, kaip buvo nežmoniškai laikomas palatoje iki mirties, bandant išgauti žinių. Kliudymas viešai laidoti.

Dokumentinė medžiaga apie paskutiniuosius įvykius "Dar sykį Lietuva"- didesnio įspūdžio nepadarė, nes, išskyrus kai kuriuos ryškesnius (ir ryškiau apšviestus epizodus, daugelį tų scenų ne kartą esame matę čia vietinės televizijos ekranuose.

Abu vaidybinius filmus"Moteris ir keturi jos vyrai" ir "Klionė į Tadž Mahalą" stebėjome dideliame ekrane (su angliškais parašais). Pirmasis laimėjo keletą žymenių tarptautiniuose festivaliuose, vieną Cannes Festivalyje. Abu filmus subtiliai ir sumaniai stilizuotai režisavo Algimantas Puipa.(Montrealin nebuvo atvykęs, tad neteko ir pasikalbėti). Jis taip pat parašė scenarijų, pasinaudodamas danų rašytojo Holger Drachmann novelės motyvais šiam filmui.

Puiki valdyba. Nuostabiai taupiomis priemonėmis išgauta 19 a. pabaigoje mūsų Baltijos pajūrio smėlio kopų žvejų kaimo aplinka. Smėlis - jo sukeltas lengvas auksinis atšvaitas, nejučiomis simbolizuoja dvasios patvarumą. Natūraliai įpinta apeiginė ceremonija, ruošiantis ir vėl naujam gyvenimui. Subtilus, o kartu ir giliai pagaunantis filmas, apgaubtas kažkokios nuostabios atmosferos.

Algimanto Puipos "Klionė į Tadž Mahalą" taip pat pasižymi jam charakteringu individualumu, perdudant kažką daugiau virš realizmo, nuo jo tačiau nenu-tolstant, net humoru pakrapinant. Čia taip pat pažymė-tini valdybiniai atsieikimai ir išradingas filmavimas. Kri-to į akis toks prigesintas reagavimas į situacijas pagrindi-nės moters veikėjos. Kaip ją išvydome pirmame kadre, taip jos veidas nei rūbal, nei kalbos ar judesių tempas nepasikeitė iki pat pabaigos. Nors kokia momentais to užuomina būtų buvusi, mano nuomone, labai įtikinama ir efektinga.

Kaip iš spaudos sužinojau, Algimantas Puipa baigė režisūros studijas 1974 m. Maskvoje. Pirmas jo darbas buvo O.Henry novelių motyvais susuktas filmas "Nebūsiu gangsteris, Brangioji". "Moteris ir keturi jos vyrai" buvo nufilmuotas 1983 m. Beveik visi jo kūriniai buvo premijuoti, laimėjo premijas ir Locarno, Glasgow'e ir kitur.

Iki dabar filmininkai būdavo apmokami už savo darbą ir po to "Centras" paleisdavo į apyvartą ir už tai jokio papildomo mokesčio autoriai negaudavo. Ar galės pakankamai užsakymų patiekti Lietuvos Respubli-kos vyriausybė, parodys ateitis. Bus stengiamasi, įsitai-sius geresnę garsinę sistemą, bandyti filmus paskleisti užsienyje. Sėkmės!

kie linksmi plakatai. Buivio tėvas nebuvo joks liaudies prie šas - tik doras batsiuovys. Pats mūsų Buivys su savo issi-mokslinimu puikiai tiko į užmegztą sovietinės bendruome nės avangardą. Jis tai gerai žinojo ir ėmė tuo slapta didžiuo tis.

Netikėsite, parašė jis laišką draugui Stalinui, kad priim-tų jį į bet kokią sovietų aviacijos mokyklą. Ir ką tu pasa-kysi, nors ir ilgai laukė, galų gale sulaukė atsakymo, kad taip, į aviacijos mokyklą priimamas ir galis tuoj pat prisistatyti kažkur už Uralo. Bet ir vėl velnias jam koją pakišo. Dieną po laiško gavimo prasidėjo karas su vokiečiais. Ne-bespėjo jis nei susipakuoti, nei išvykti.

Praėjo ar ne dveji vokiečių okupacijos metai. Buiviui darėsi vis labiau neramu, kad jo viltys bet kada tapti lakūnu blėsta. Sėdo ir surašė prašymą Vokietijos fiureriui Adolfui Hitleriui, kad labai noris būti lakūnu, kad mieliai įstotų į vokiečių aviacijos mokyklą, kad aeronautikoje tu-ris šioki tokį patyrimą, atseit, nesąs koks naujokas.

Susilaukė jis netikėtai greito atsakymo, bet ne iš pa-ties fiurerio, o tik iš marsalo Goeringo. Atvirai ir parašė Goeringas, kad lakūnų jis turi pakankamai, tik lėktuvų trūksta. Gal, sako, palaukit sekančio karo, kai ir vėl la-kūnų prireiks.

Po trečiojo nepasisėkimo Buivys krito į depresiją. Vis-kas jam pasidarė nesvarbu ir nemielia. Gyvenimas nebete-ko prasmės. Nors imk ir pasikark.

Ir jis savotiškai nusizudė: ėmė ir pasipiršo tokiai naš-lei ar gyvenašlei su vaiku. O anos būta smarkios moters. Tekėsiu, sako, bet su salyga, jei visas kvailystes apie skrai-dymą mesi iš galvos. Jei nori, gali svogūnus auginti ir siaip daržoves. O padangėmis man nesikraidysi. Lakūno man nereikia. Sutiko Buivys su jos sąlygomis, nes galimy-bių patapti lakūnu nebesimatė.

Kiek žinau, jis ir dabar svogūnus augina, kažkur Ame-rikoje. O kas vakarą, prieš užmiegant, žmonai nieko neį-tariant, būtinai pasvajoja apie skraidymą - ir jam taip ant širdies palengvėja.

BE KALTĖS

/.....atkelta iš 6 psl./

Gerai žinojau zekų gyvenimo taisyklę: ko gali nedaryti šiandien - atidėk rytdienai, bet ką gali suvalgyti šiandien, ry-tojui nepalik! Praktiškai tai reiškė: tavo nenuDIRBTas dar-bas rytoj greičiausiai teks kitam, o tavo nesuvalgytą maistą rytoj gali atimti ir suvalgyti kitas.

1946 metų balandžio 1 dieną švintant į daboklę atėjo medicinos seselė ir paklausė, ar čia nėra ligonių, ar visi

Danutė Ž i l a i t y t ė

Į rinkinio" NEUŽMIRŠTUOLĖ IR DULKĖS"

*

Vilniau,
mieste karalių, -
švieti man
kaip Paukščių Takas.
Švieti,
sauki,
ramini.-
Tavo mūrai ir akmenys
gieda apie tai, kas buvo.
Tavo vaikų akyse
matau tai, kas bus.--
Vilniau,
mūsų širdys neramos.

*

Sunkūs kaip kalnai
jų žodžiai.
Sunki kaip nuodėmė
jų ranka.--
Jau pumpurai
sprogsta.
Bunda žemė.-
Ištversim.

*

Mėnesienoj
ant šulinio
sėdi
balta moteris.
Nebijok, vaikelį,
tai tavo senelė.
Ji atėjo iš tolimos
Šiaurės
atsigert mūsų šulinio
vandens.

*

Sapnavau, -
balta rožė
išaugo iš mano
širdies.
Sapnavau, -
senoji sostinė
pleveno trispalvėm.
Sapnavau, -
žvėris sumindžiojo
neužmirštuolę.
Kuris sapnas
išsipildys?

*

Sapnuoja
švelnios pavasario gėlės.
Sapnuoja
maži balti vaikai.
Sapnuoja
žalios žvaigždės.
Budį mūsų būdėliai.

Danutė Ž i l a i t y t ė

*

Sename sode,
užžėlusiuos takuos
juokiasi
mano vaikystė
su neužmirštuole
murzinoj rankoj.

*

Užmigo mano šešėlis.
Užmigo gėlės po langu.
Žiūri sapnai į veidrodį,
liguoja galvom.
Aukštam kleve
saukia volungė lietu.

*

Kaip žydi chrizantemos.
Prisimenu senuosius
pavasarius.
Kukavo gegutės.
Atlaidai miestely.
Gaudė vargonai.
Laukų gėlė
mano palaiduos plaukuos.--
Kaip žydi chrizantemos.

*

Ir akmens,
ir rožės
šešėliai pilki.

*

Ištuštėjo širdis.
Išdalinau ją kitiems.
Koks džiaugsmas...

*

Pamatęs,
kad viskas žydi,
ir senas medis pražydo.

*

Baigia žydėt
senoji kriaušė.
Baltas lietus...

*

Violetinai vilkdagiai.
Radoni bijūnai.
Geltoni narcizai.
Kodėl moterų veidai pikti?
(turguje)

*

Ant senelio baltos galvos
plastakė nutūpė,
irgi balta.

galės vykti etapu. Visi pasisakė esantys sveiki, nes ta niūri daboklė buvo jau iki gyvo kaulo igrisusi. Aš dėl visai ko pasiskundžiau širdies nusilpimu. Ta medikė ne-turėjo nei stetoskopo, nei fonendoskopu. Tačiau ji nepa-sišlykštėjo, paliepė prasisiekti marškinius ir prikišo man prie krūtinės savo ausį. Kiek paklausiusi, konstatavo: - Širdis silpna, bet galbūt kaip nors vis tiek nueisi?

Aš neatsikalbinėjau, bet dėl savo eiklumo nebuvo tikras. Kelias buvo toks, kad ši kartą nebuvo galima ti-kėtis nei sunkvežimiu, nei arklių. Tą dieną iš Ust Kano daboklės išvarė ne daugiau kaip dvidešimt asmenų. Ly-dėjo du raiti sargybiniai. Vienas stprus, bet luošas zekas beveik nepaėjo, šlubavo, nes viena jo koja dėl drambli-a-ligės buvo nepaprastai padidėjusi. Jį iš pat vietos pasodino ant vieno iš sargybinių arklio. Išvykome saulei tē-kant. Į nugarą pūtes labai stiprus vėjas buvo kaip tyčia užsakytas - labai palengvino ėjimą, tik kilok kojas. Pės-čiasis sargybinis ėjo maždaug penkiasdešimčia metrų pir-ma mūsų, kaip nurodyta instrukcijose. Antrasis jojo iš paskos, atsilikęs irgi maždaug tiek pat. Kaliniai slinko išsirikiavę po keturis. Aš ir vienas mano bendraamžis pradėjome atsilikti. Sargybinis liepė kitiems žingsnius su-lėtinti, prisiderinti prie senių tempo.

Mus varė į Beš Peltyrą. Tuo traktu man ne kartą buvo tekę važiuoti. Prieš porą metų čia paskutinį kartą atsisveikinome su savo tautiečiu Martišausku, nuteistu už pumaisio avizų pasisavinimą. Užkopę į kalnelį, sutikome iš Jabagano einančią jauną tremtinę Birutę Marčiukaity-tę. Pamačiusi mane zekų rikiuotėje, paprašė sargybini, kad leistų perduoti maisto. Sargybinis sutiko, ir Birutė atidavė savo tai dienai išsikęptas miežines bandutes. Jas pasidalijau su dviem kelionės draugais, kurie atrodė al-kaniausi.

Čiakyre,maždaug pusiaukelėje į Beš Peltyrą, trumpai stabtelėjome pailsėti. Suvalgiau viską, ką turėjau pasi-ėmęs, ir vėl pasijutau sustiprėjęs. Vėjas pūte į nugarą ir vis dar smarkiai stūmė pirmyn. Bet štai priėjome sta-čią, aukštą kalno perėją, kuri vietos kalba vadinama Ja-landa - lietuviškai būtų "Gyvačių tarpekliis". Vėjas kaip tyčia nutilo, ėmė drėbti šlabdriba. O kopti reikėjo į ne-paprastai statų kalną kelis šimtus metrų. Susirūpinau, kas dabar bus, kaip aš čia ikopsiu. Bandžiau repečko-mis, nes pirštines vėl turėjau, gavau dovanų Ust Kane. Bet iš to nieko neisejo. Tuo tarpu visi kopė. Tą silpnąjį mano bendraamžį pririšo prie drambliallige sergančio ka-linio balno, ir jis griuvinėdamas yrėsi aukstyn.

Prijojo sargybinis, dar gana jaunas altajietis, ir pik-tai paliepė:

-Kibk arkliui į uodegą ir prisirišk!

Tokio siūlymo svarstyti nebuvo laiko, likti čia vienas negalėjau. Tad greitai priėjau prie arkio uodegos, įsi-kibau į ją ir asutais apsvyniojau kairės rankos pirštus. Tas timrsas arklelis, pajutęs, kad kažkas kimba jam į uodegą, atsigrėžė, dirstelėjo į mane savo kaštoninėmis akimis, bet spirti nebandė. Sargybinis nusėdęs vedė jį už pavadžio. Gal valandą kope, pagaliau atsідūrėme ant kal-no. Arklio uodegą paleidau. Bandžiau eiti rikiuotėje su kitais.

/bus daugiau/

7 psl.

Lietuvių Namų Žinios

• **Lietuvių Slausos Namams auکوو:** \$2.000- Vytautas Balsys, Jagėly šeima po \$1.000- Vyt. Gudaitis, Pr. Kudrekis, S.V. Liūmos, L.V. Morkūnas, G.A. Sakas, V.A. Kulniai, J.A. Vaškevičiai, B.J. Aukštaičiai; \$900 - Č. Pėzdieskis; \$600- A. Stulpinas; po \$500- A.E. Abromaičiai, Valentinas Bukota (West Lorne, Ont.), A. Gurevičius, S.V. Kneitai, (Oshawa, Ont.), M. Pužauskas St. Pranskevičius, A.E. Ripkevičiai, V.M. Vaitkai (Wasaga Beach, Ont.), Ant. ir Anastazija Tamošaičiai (Gananoque, Ont.), B. Truknavičius, J.N. Zakarai, A.O. Garbens, E. Jasiūnienė; po \$300 - V. Knyvaitė, A.G. Kuzmarskai, V. Marcinkevičius, A. Pavilonis, J.A. Puteris, L.V. Sendžikai; po \$250 - J. Arcimavičius, J. Astas, G. Baltaduonienė, P. Bražiūnas, A.P.D., J.V. Janulaičiai, V. Kardelis (Rouyn-Noranda, Que.), Z.E. Kazlauskas, M. Kvedarionė (Hamilton, Ont.), A. Petratis, Valė Sapkas (Kellowna, B.C.), K.K. Stankai (St. Catharines, Ont.), J. Sungaila, J.B. Danaičiai, L. Simanavičius, J. Gudinskas, A. Petryla, A. Rauba, H. Suškauskas; po \$200 - P.M. Barteškai, A. Valienė, A. Bacevičius, O.A. Dumčiai, C. Javass (Minesing, Ont.), P. Kondrotas, B. Molis, M.S. Petruliai, I.H. Staliulis; po \$150 - Magdalena Daukšienė, J. Jablonskis, D. Judickas (London, Ont.), Ina ir Ian Kavanagh; po \$100 - Vyt. Adamonis (Oakville, Ont.) M. Andriulevičius, D. Andriulis, A. Artiškoniš (Kewick, Ont.), "Audra" kelionių biuras, B. Balaišis (Windsor, Ont.), J.J. Birštonai (Stayer, Ont.), T.D. Burokai, J.K. Dervaičiai (St. Catharines, Ont.), dr. A.D. Dickson, M. Ilmonis, J. Girša, V. Gataveckas, J. Gataveckas, L. Gurevičius, J.L. Grybai (Whitby, Ont.), V.T. Gražuliai, M. Jagminas, M. Jurėnas, T. Kartavičius, A. Kernius, J. Krauskas, V. Kuraitis, A. Liškauskas (Burlington, Ont.), J.P. Leveris (Shawville, Que.), L. Monstvilas, Vitalius Matulaitis, K. Poškienė, U. Opavičienė (Wasaga Beach,

Ont.), J. Prišas, R. Pocauskaitė-Rudinskiene (Montreal, Que.), Z.S. Revai, J.J. Roval, kun. V. Skilandžiūnas (Ottawa, Ont.), J.E. Skardžiai (Sault Ste Marie, Ont.), Emilius, Vanda Smilgiai (Vanocuver, B.C.), Ant. Stankus, L. Šatras, L. Staniszewski, dr. J. Belickaitė-Vaštokienė (Madoc, Ont.), A. Zaremaitė, V. Bružas, H. Gumauskas, Alf. Kuzmickas, L.Š.S. "Maironio" šaulių KUopa (Sudbury, Ont.), J.A. Venslovaichiai, A. Aleliunienė M.P. Besaspariai, H. Ginčauskas, S.J. Sinkevičiai; po \$50 - R.V. Šalna, A. Arlauskas, I. Girdzevičius, J.O. Jalcikai, John A. Leppert, Z. Orentas, J. Steponaitytė, S.J. Paketurai (West Lorne, Ont.), P. Stauskas, M. Tinginys; \$25 - G. Stankus; \$20 - J. Benetis.

KANADOS LIETUVIŲ FONDAS praneša, kad studentai, norintys gauti stipendiją 1991-92 mokslo metams, turi paduoti prašymus iki š.m. gegužės mėn. 15 d., juos prisiunčiant šiuo adresu:
 Kanados Lietuvių Fondas, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6P 1A6. Specialiai paruoštus prašymo blankus stipendijai gauti galima pasiimti iš KLB Krašto Valdybos raštinės arba paprašyti juos atsiųsti rašant: KLB Krašto Valdyba, 1011 College St., Toronto, Ont., M6H 1A8.

KL Fondas

 • Jaunųjų talentų popietė vyks ANAPILIO salėje, balandžio mėn. 28 d., sekmdienį, 12:30 val. p.p. Popietę jaunųjų talentų pasirodymą ruošia ANAPILIO Pijos Tarybos kultūrinė sekcija.

• **ATŽALYNAS** - tautinių šokių grupė, švėsda savo 20-ąją, rengia Koncertą-Balių š.m. balandžio mėn. 27 d., šeštadienį, 5 val. p.p., Bishop Francis Marrocco Secondary School auditorijoje, 1515 Bloor Street West (Bloor-Dundas gt. kam-pas, 3 min. nuo Lietuvių Namų). Po koncerto - balius vyks Lietuvių Namuose. Į koncertą įėjimas - laisva auka.

ATŽALYNE šoka vaikai studentai, vyresnieji ir veteranai.

ARTEJANT DIDŽIAJAI MUZIKOS ŠVENTEI
 Didžiausioji lietuvių išeivijos kolonija - Chicagoje - su dideliu užsimojimu ruošiasi didžiajai muzikos šventei, kuri vyks nuo GEGUŽĖS mėn. 15 d. iki 28 dienos.

Ta proga vyks visa eilė renginių- LIETUVIŲ OPEROS spektakliai, PREMIJŲ šventė, POEZIJOS dienos, BALETO, ATSIŠVEIKINIMO koncertai, POKYLIS, JAUNIMO šokiai ir iškilmingos PAMALDOS.

Specialus komitetas iš Stasio Baro, Birutės Jasaitienės, Dalios Kučėnienės, Vaclovo Momkaus, Vytauto Radžiaus, Alės Steponavičienės koordinuoja renginių eigą ir dar 16 komisijų rūpinasi pačiais renginiais.

Informacija rūpinasi šios šventės informacijos vedėjas Juozas Žygas.

Nepaprastas įvykis - ir kad PIRMĄ KARTĄ atvyksta LIETUVOS valstybinės operos solistai, choristai, orkestantai, administratoriai, dirigentas, režisoriai, grimojuojas. O taip pat ir šventės operai I LITUANI scenovaizdis, atvežamas iš Lietuvos.

Šventės proga bus pagaminta ir platinama suvenyrų - marškinukai, golfo marškiniai, specialus ženklukas ir kt.

Rengėjai labai prašo iš toliau atvykstančius į šventę- UŽSISAKYTI iš ANKSTO bilietus, nes paskutinę dieną visi bus labai užimti ir nereikės gaišti laiko dėl bilietų.

Gegužės 11 d. Dail. A. Tamošaitienės kilimų parodos atidarymas Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus galerijoje. Rengia Chicago Lietuvių Tautodailės institutas

Tą dieną 4 val. p.p. vyks grafikos iš LIETUVOS parodos atidarymas.

Gegužės 17 d. - Poezijos dienos Jaunimo centre.

Gegužės 18 d. - Kultūros premijų šventė Jaunimo centre.

Gegužės 19 d. - "I Lituani" operos premjera Morton auditorijoje.

Gegužės 22 d. - Balo koncertas Maria mokyklos auditorijoje.

Gegužės 24 d. - "I Lituani" operos antras pastatymas Morton auditorijoje.

Gegužės 24-26 d. - Hanau buv. lietuvių gimnazijos pirmosios abiturientų laidos susitikimas Chicagoje.

Gegužės 25 d. - Dainų šventės chorų ir šokėjų repeticija (ryte) Illinois universiteto paviljone.

- Jaunimo linksmavakaris - šokiai Jaunimo centre.

Gegužės 26 d. - Iškilmingos šv. Mišios šv. M. Marijos Gimimo šventovėje Marquette Parke.

- Dainų šventė Illinois universiteto paviljone.

- Užbaigtųjų pokylis Condesa del Mar restorane, 12200 So. Cicero, Alsip, IL.

- Pasilinksminimas jaunimui Condesa del Mar salėje.

Gegužės 27 d. - Mirusių pagerbimo iškilmės prie Steigėjų paminklo šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. 12 val. Rengia Bendruomenės Pasauliečių komitetas, ir Kapų savininkų draugija; garbės sargyboje šauliai ir šaulės.

- Grafikos iš Lietuvos varžytinės Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje 2 v. p.p.

Gegužės 28 d. - Atsiveikimo koncertas Maria mokyklos auditorijoje.

• Tarptautinės politikos specialistas **dr. Zbigniew Brzezinski** aktualią ir lietuviams paskaitą skaitys apie Rytų Europą 1990 dešimtmetyje Xavier Kolegijoje balandžio mėn. 10 d. Tikimės gauti platesnį aprašymą.

PASIŽYMĖJUSI ABITURIENTĖ

Alda Mikučauskaitė, Alicijos ir Alfredo Mikučauskų dukra baigė Lemont Township gimnaziją, kur per visus ketverius metus buvo garbės sąrašė. Ji pažymėta ir Illinois State Scholars bei Who's Who Among American High School Students. Ji buvo ir savo klasės vicepirmininke, National Honor Society pirmininke, pažymėta kaip geriausia ispanų kalbos mokinė, apdovanota Amerikos Revoliucijos Dukterų žymeniu. Pažymėtinų gabumų ir energijos mergi-

SAUGOKIME TAUTINES VERTYBES

(Čikagos Blazeko lietuvių muziejaus kreipimasis į lietuvių visuomenę).

Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus yra vienas stambiausių ir aktyviausių lituanistinių centrų už Lietuvos ribų. Be to, muziejus užima pirmą vietą visų Amerikos panašių etninių įstaigų tarpe. Balzeko muziejaus biblioteka (30 tūkst. knygų) susideda iš eilės skyrių, kurių tarpe savo įvairumu ir greitu vystymosi tempu išsiskiria periodinių leidinių, rankraščių bei spausdinių ir dokumentų skyriai.

Spausdinių ir dokumentų skyrių sudaro 1700 bylų, kurios turi ypatingai didelę svarbą. Retai kuri biblioteka Amerikoje turi panašų rinkinį. Saugojami čia šimtai tūkstančių brošiūrų, atsisaukimų, statistikos duomenų, laikraščių iškarpa, atspindinčių istorinius ir kultūrinius įvykius įvairių profesijų žmonių, o taip pat daugelio lietuvių politinių, kultūros ir šalpos organizacijų veikla.

Didžiulę reikšmę lituanistikos tyrinėjimo srityje turi bibliotekos rankraščių skyrius, kurio pagrindą sudaro asmeniniai archyvai, spaudoje dar neskelbti žmonių atsiminimai, organizacijų susirašinėjimai ir jų posėdžių protokolai. Randame čia svarbią rankraštinę medžiagą, liečiančią Lietuvos istoriją, teatrą, literatūrą, politinius veikėjus, draugijas, lietuvių emigraciją į įvairias šalis ir t.t. Šiame skyriuje randasi žymaus lietuvių rašytojo Balio Sruogos archyvas, dr. Vandos Sruogienės padovanotas, ilgąsias Susivienijimo Lietuvių Amerikoje sekretorės Eufrozijos Mikužiūtės archyvas, dr. Jono Šliūpo dokumentų ir daugelio kitų asmenų kolekcijos. Neseniai buvo gauti vieno aktyviausių lietuvių knygnešių Petro Mikolainio 19 amžiaus pabaigoje rašyti laiški bei kiti ji liečiantys dokumentai.

Beveik visa minėta medžiaga buvo Balzeko Muziejui dovanota daugelio asmenų. Muziejus labai vertina šių asmenų pastangas. Tačiau, deja, neretai dar pasitaiko, kad labai svarbi lituanistinė medžiaga - organizacijų archyvai, protokolai, žmonių laiški, brošiūros, įvairių įvykių skelbimai ir pan. yra naikinami, išmetami į šiukšlyną, arba laikomi rūsyje, kol subyra. Pav. vienas Brighton Park apylinkės gyventojas atnešė į muziejų rastas šiukšlyne Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Čikagos skyriaus protokolų knygas nuo 1912 iki 1916 metų. Tokių įvykių pasitaiko neretai.

Šia proga Balzeko Muziejus kreipiasi į lietuvių visuomenę su prašymu gelbėti lituanistinę medžiagą. Čia turima omenyje kiekvieną spausdintą ar nespausdintą lietuvišką žodį. Kai kam klaidingai gali atrodyti, kad kokie ten rankraščiai, laiški, brošiūros ar kitokio pobūdžio medžiaga jokios svarbos neturi ir iš viso neverta jos laikyti.

Balzeko Muziejus ragina lietuvių visuomenę dovanoti muziejaus bibliotekai bet kokią lietuvišką rašytą ar spausdintą medžiagą. Lietuva matė jau savo istorijoje ne vieną nelaimę, ne vieną karą, ne vieną tautinę tragediją. Archyvai buvo naikinami, deginami, sulyginami su žeme.

Taip pat daug vertingos medžiagos pradingo senoje, o taip pat ir atvykusioje po Antrojo pasaulinio karo į įvairias šalis, išeivijoje. Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus turi atitinkamas sąlygas ir kvalifikuotą personalą panašiai medžiagai apsaugoti ir įvertinti jos reikšmę. Muziejus bus labai dėkingas kiekvienam asmeniui ar organizacijai už dovanotą rankraštinę ar spausdintą medžiagą. Muziejaus adresas:

Balzekas Museum of Lithuanian Culture, Library, 6500 South Pulaski Road, Chicago, IL. 60629.

na suspėjo dalyvauti ir šokių grupėje. lietuviškajame gyvenime: Rudenį pradės farmaciai- baigė Kr. Donelaičio Aukštesniąją Lituanistinę Mokyklą su pagyrimo lapu ir toliau lanko Pedagoginį Lituanistikos Institutą. Yra gintarė jūrų skautė ir "Nerijos" tunto vadovė, šoka "Grandies" tautinių

Mažosios Lietuvos Fondas

Pirmą šių metų ketvirtį auکوو: \$200 - S. Jarembauskas iš Australijos (viso \$700-); po \$100 - Pr. Kazukonis (viso \$600-), kun. Pr. Gaida (viso \$200-), J. Paškus-Paškevičius (viso \$300-), P. Vilutis (viso \$150-); \$50 - Valerija Anyšienė (viso \$250-); \$30 - A. Bumbulis (viso \$120-); \$20 - V. Jakonis (viso \$60-).

M.L. Fondo Valdyba nuoširdžiai dėkoja už įnašų papildymą, taip pat už išreikštą pasitenkinimą, "kad keliame iš mirties Mažąją Lietuvą". Darbuosimės. M.L.F.

PER KANADOS LIETUVIŲ FONDA STIPENDIJOMS IR LIETUVISKAI SPAUDAI AUKOJO:

A. ir F. Kantautai prisiuntė KL Fondui \$ 6.000- čekį, pakeldami savo stipendijų fondo įnašą iki \$48.000. Iš jų vardo stipendijų fondo kasmet skiriamos stipendijos studentams ir 20% pajamų skiriama paremti Kanados lietuviškus laikraščius - po 10% "Tėviškės Žiburiams" ir "Nepriklausomai Lietuvai". Šiais metais abiem laikraščiams pasiūsta po \$390. K.L.F.

PAGERBDAMI MIRUSIUS, AUKOJO KANADOS LIETUVIŲ FONDAI:

• a.a. Edvardo Punkrio atminimui- \$20 - paaukojo E.G. Petrauskai, L o n d o n, Ont.;

• a.a. Kazio Vilčinsko 1 metų mirties sukaktuvių proga žmona B. Vilčinskienė \$100-, pakeldama įnašą iki \$1.180, O t t a w o j e.

Nuoširdžiai dėkoja K.L.F.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. Dauginis - telefonai (416) 533-1121, (416) 822-8480

Lilija Pacevičienė - telefonai (416) 533-1121, (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6

(416) 533-1121 FAX 533-1122

PARAMA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9 1/4% už 90 dienų term. indėlius
 9 1/4% už 6 mėnesių term. indėlius
 8 1/2% už 1 m. term. indėlius
 8 3/4% už 2 m. term. indėlius
 9 % už 3 m. term. indėlius
 9 % už 1 m. GIC mėn. palūk.
 9 1/2% už 1 m. GIC invest. pažym.
 9 3/4% už 2 m. GIC invest. pažym.
 10 % už 3 m. GIC invest. pažym.
 8 3/4% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
 9 1/2% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
 9 3/4% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
 10 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
 8 3/4% už namų planą - OHOSP
 8 % už taupymo sąskaitą
 8 1/4% kasd. pal. sąsk. virš 10.000
 6 1/4% už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

už asmenines paskolas nuo 12 1/2%
 už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)
 1 metų 10 1/2%
 2 metų 10 3/4%
 3 metų 11 %

su keičiamu nuosimčiu
 1, 2 ar 3 metų 10 3/4% (variable rate)

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI VIRŠ 84 MILIJONŲ DOLERIŲ

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$30.000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

Kredito kortelė su PARAMOS vardu

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų **BŪSTINĖ:** Lietuvių namai - 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6 **TELEFONAS:** 532-1149.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS
 999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
 Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.p.; šeštadieniais - nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind. 9 1/4%
 180-185 d. term. ind. 9 1/4%
 1 metų term. indėlius 8 1/2%
 2 metų term. indėlius 8 3/4%
 3 metų term. indėlius 9 %
 1 metų GIC-met. palūk. ... 9 1/2%
 2 metų GIC-met. palūk. ... 9 3/4%
 3 metų GIC-met. palūk. ... 10 %
 1 metų GIC-mėn. palūk. ... 9 %
 RRSP, RRIF ir OHOSP ... 9 %
 RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 9 1/2%
 RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 9 3/4%
 RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 10 %
 Taupomąją sąskaitą 8 %
 Kasd. pal. taupymo sąsk. ... 8 1/4%
 Kasd. pal. čekių sąsk. iki ... 5 1/4%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas
 nuo 12 1/2%
 Sutarties paskolas
 nuo 12 1/2%
 Nekiln. turto paskolas:
 Su nekeičiamu nuosimčiu
 1 metų 11 %
 2 metų 11 %
 3 metų 11 1/4%
 Su keičiamu nuosimčiu
 1, 2 ir 3 metų 11 %
 Draudžiamas asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybė iki \$2,000 už santaupas laikomas šėru, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neiname mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI VIRŠ 48 milijonų dolerių

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

Nuotrauka A. Kalvaičio.

Iš kairės: sūnūs - Jonas Rimeikis su žmona Sharon, Juozas, sukaktuvininkas Stasys Rimeikis, jo žmona Genovaitė, jos giminaitė Aldona Ziemkienė, kun. St. Šileika, SDB ir svečias iš Lietuvos kun. klebonas Pranciškus Tamulionis iš Pajisrio ir Spirakių.

DAR VIENAS PENSININKAS

1991 m. kovo mėn. 9 d. Aušros Vartų Parapijos gražiai dekoruotoje salėje, kviečių ir artimųjų gausiame būryje (130) Stasys Rimeikis atšventė 65 metų gimtadienį, išeidamas užsidirbtam poilsui, prii-

damas pensininko garbę. Sukaktuvininką sveikino ir linkėjimus išreiškė A.V.P. jos kleb. kun. J. Aranauskas, SJ, Šv. Kazimiero P-jos kleb. kun. St. Šileika, SDB, Montrealio lietuvių organizacijų atstovai, kurioms Stasys priklauso ir šeimos

vardu - J. Zienka. Dalyvių bendrą dovaną - radijo aparatą ir kortelę įteikus, buvo sudainuota ilgiausių Metų.

Po gerai paruoštos vakarienos ir "priedų", kas dar netingėjo, pasižoko prie Jono Rimeikio akordeono muzikos. A.M.

• D.N. BALTRUKONIS, nejudomojo turto pirkimo-pardavimo agentas, dabar dirba UNITE įstaigos rūmuose. Biuras - 4480 Chemin Cité de Liesse, bureau 300, Mont Royal, Qc., H4N 2R1, tel: 739-4211, fax: 739-4229.

• Šv. KAZIMIERO P-jos kleb. kun. St. Šileika, SDB, prieš Velykas buvo aplankęs daugiau kaip 20 ligonių, juos aprūpino Sakramentais, padovanojo po šokoladinį kiaušini, po pašventintą palmę ir perdavė sveikinius. Parapijos vargonininkė yra Chantal Gervais, kvebketė, 24 m. studentė. Ji groja ir įvairiose bažnyčiose, radijo ir televizijos programose. Parapijos chorui vadovauja Janė Benienė.

KAIRĖJE

Spaudos baliuje svečias iš Kauno Gediminas JANKUS, deputatas, Lietuvos gynybos štabo narys, Lietuvos šaulių sąjungos centro valdybos pirmininkas perduoda sveikinius ir dovanėles iš prez. V. LANDSBERGIO laikraščiai ir redaktoriui, o iš šaulių sąjungos LK Mindaugo ir "Neringos" šaulių kuopoms ir redaktoriui.

PRIMENAME SVARBIAJĄ TELEVIZIJOS PROGRAMĄ:

Š.m. balandžio mėn. 20 d., 10 val. vakare bus rodoma speciali programa apie CRACKDOWN PABALTYJE. CF kabelio zonoje - 35 kanalas, VID kabelio zonoje - 29 kanalas.

• Montrealio Aušros Vartų P-jos Choras š.m. birželio mėn. 24 d. vyksta į Lietuvą, kviečiamas atlikti Kantatą "Kryžių ir Rūpintojėlių Lietuva". Su Kantata aplankys Vilnių, Kauną, Klaipėdą ir Žemaičių Kalvariją. Kartu vyksta choro koordinatorius sol. Antanas Keblys.

• A.a. Eug. Urbonaitės atminimui "NL" paaukojo \$50.- S. JAUGELIS. Nuoširdžiai dėkojame - "NL"

ATVELYKIO PIETŪS

KLK Moterų Draugijos Montrealio Skyrius šiemet ypač gražiai paruošė Atvelykio pietus AV Parapijos salėje.

Pavasario gėlytėmis išpuoštoje salėje susirinkę žmonės pabendravo, pasivaišinę puikiai pagamintais valgiais. Juozukas Piečaitis pianinu pagrojo porą kūrinių, o Draugijos Montrealio Skyriaus pirm. G. Kudžmienė tarė trumpą žodį, pasveikindama visus susirinkusius svečius. Valgiai buvo rūpestingai paruošti šeiminių Elenos Kerbelienės ir Danutės Staškevičienės.

Visų akis patraukė saldimynų stalas. Tai buvo lyg ir mažasis velykinis stalas, kurio paruošimais anksčiau buvo pagarsėjusi ši Draugija.

Mažėjant Draugijos narių skaičiui, jau nebeįmanoma surengti tokių didelių tradicinių velykinių stalų, tačiau šiais metais šis Atvelykio gardumynų stalas vėl puošėsi velykinėmis "babkomis", ežiukais, beržo šaka, grybukais, velykaikičiais, išradiniais papuoštais tortais ir aišku, kaip ir pridera, velykiniais avinėliais.

Gana didelę ir turtingą loteriją pravedė Janina Adomoniene.

Džiugu, kad Atvelykio pietų tradicija tebesitęsia. Būtų gerai, kad į šią Draugiją prisirašytų daugiau narių. Yra Montrealyje nemažai apsigyvenusių naujų šeimų iš Lietuvos arba ir pavienių moterų, kurios galėtų daugiau įsitraukti į mūsų organizacinę veiklą. Tik bendru darbu ir pastangomis galėsime pratęsti ir plėsti mūsų tautines tradicijas, gyvendami svetimame krašte.

Nijolė Bagdžiūnienė

Mylimam Vyrui ir Tėvui

A T A

PRANUI MONTVILAI
netikėtai mirus,

Jo žmoną GENĘ, dukterį RŪTĄ, žentą, sūnus - SIGITĄ ir RIMGAUDĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiausiai užjaučia

DANUTĖ ir JUOZAS
D A N I A I, Ottawa

PADĖKA

Netikėtai mirus mūsų brangiam Vyrui ir Tėvui
a.a. PRANUI MONTVILAI,

dėkojame Tėv. J. Aranauskui, SJ, už pagalbą ir praktiskus patarimus nelaimėje, kun. K. Ramanauskui už gedulingas mišias, Sol. Ginei Čapkauskienei už giesmes pamaldų metu.

Taip pas esame dėkingi mieliems giminaiciams, draugams ir pažįstamiems ne tik montrealiečiams, bet atsilankiusiems torontiečiams, užprašiusiems šv. Mišias, atsiuntusiems gėles, užuojautas raštu bei žodžiu, aukojusiems Milijoniniam Lietuvai Pagalbos Vajui, Heart Foundation ir dalyvavusiems šv. Mišių aukoje.

Dėkojame mieloms šeiminkėms už skaniai paruoštus laidotuvių pusryčius, mielam krikštasiui Raimundui ir visiems draugams bei draugėms, net iš Vokietijos laikų, kurie taip vikriai aptarnavo svečius prie stalų, prisidėjo pagalba bei patarimais.

Liekame visiems be galo dėkingi. Te Dievas atlygina Jums šinteriopa už Jūsų parodytą gerumą. Nuliūdę:

žmona Genovaitė,
duktė Rūta,
sūnūs: Rimgaudas ir Sigitas

LIETUVIAI GYDYTOJAI QUEBEC'O PROVINCIOJE

Praeitų metų spalio mėn. 18 d., Montrealyje susirinkę lietuviai gydytojai įsteigė Quebec'o Lietuvių Gydytojų Sąjungą. Išrinko valdybą, kurią sudaro pirm. - Alenas Pavilanis, MD, vice-pirm. - Jonas Mališka DDS, sekretorė - Irena Danytė, MD, išdininkas - Andrew Garfinkle MD, Mokslinių Reikalų direktorius - Vytautas Pavilanis, MD.

Quebec'o provincijos lietuviai gydytojai sudaro stiprią grupę akademiniam, visuomeniniam bei profesiniam gyvenime. Sąjunga sudaro 19 jai žinomų lietuvių gydytojų šioje provincijoje. Sąjunga pranešė Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungai, kad nori būti priimta kaip regionalinė organizacija su sąlyga, kad nebus leista jokiai kitai grupei vadintis "Kanados Lietuviai Gydytojai".

Kaip pranešama, Toronto mieste yra grupė gydytojų, pasivadindusių tokiu, aukščiau minimu vardu. Quebec'o Lietuvių Gydytojų Sąjunga tos organizacijos nepažįsta, nes ji niekuomet neveikė Kanados mastu, o apsiriboja tik Toronto apylinkės lietuvių gydytojais.

Quebec'o Lietuvių Gydytojų Sąjunga yra visuomet pasirošusi bendradarbiauti su kitomis lietuvių gydytojų grupėmis kitose Kanados provincijose, Lietuvoje, ar kur užsienyje.

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIS IR ANŪKAIS VIENA GRĄŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ - LIETUVIŠKAI

PASKAITYKIME VAIKAMS MŪSŲ LIAUDIES PASAKŲ !!!

PARDUODAME APARATŪRĄ, TINKAMĄ LIETUVAI:
video kameras, video rašymo aparatus, televizijos, radijo, magnetofonus, bevielius telefonus gausite papigintomis kainomis pas: R/C LEON SERVICE,
5887 Sherbrooke St. W. Montreal tel.: (514) 488-3363
Toronto tel.: (416) 886-7659

Aparatai yra šių firmų: Toshiba, Akai, Aiwa, National, Panasonic M7, GVC, NEC, Sony, Sanyo.

Two cassette radio - \$129.- Video nuo \$399.-
Video camera : \$1499.-

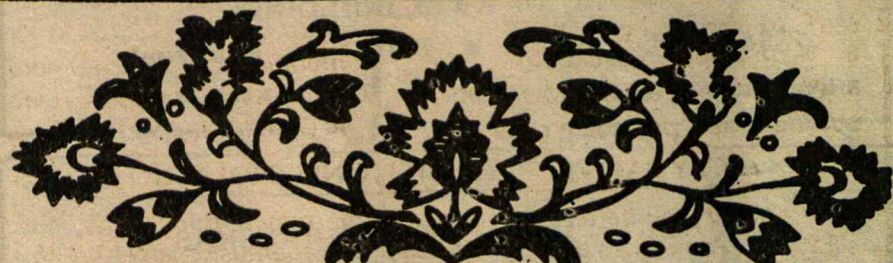
Maurice Electrique Ltee

ENTREPRENEUR ELECTRICAL
ELECTRICIEN CONTRACTOR

MAURICE ANTONIUK - ELEKTROS ŠILDYMO SPECIALISTAS

102A, ALLION
LASALLE, QUÉ. H8P2C6

TEL: 366-5484

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F. WILSON & SONS Inc.

123 Maple Blv., 5784 Verdun Av.

Chateauguy, Que. Verdun, Que.

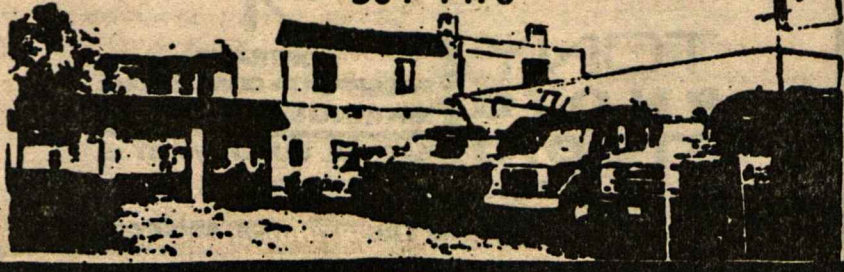
Tel: 691-4763 * Tel: 767-9956

MODERNIOS KOPLYSIOS

GUY RICHARD
ROOFER - COUVREUR
7725 George LaSalle

Geriausios patarėjas ir darbu atlikėjas stogdengys GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja. Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis. Stogo dengimui ar taisymui skambinkite tel.

364-1470

NETTOYEURS

Dino's

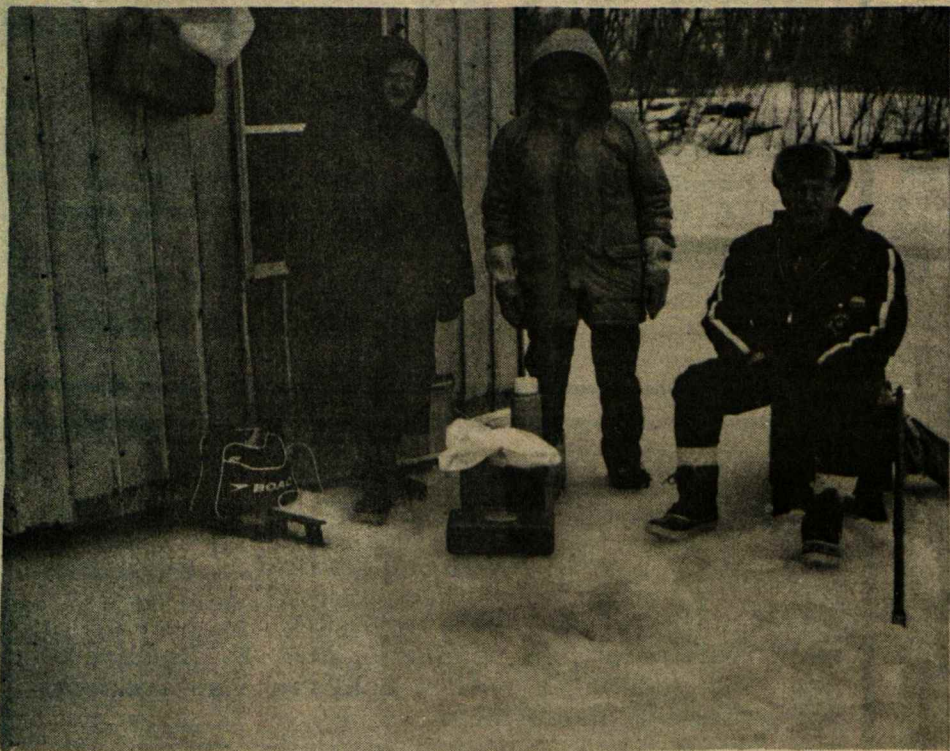
CLEANERS

20% NUOLAIDA SU ŠIA KORTELE

NOM/NAME: DATE:

7661-A Centrale, LaSalle
459-90 Ave., LaSalle

Tel: 365-4412
365-7146
365-1143

ZVEJYBOS TURNYRAS. Klubas "Nida" surengė turnyrą š.m. kovo mėn. 16 d. Lac Louis vietovėje. Jame dalyvavo 8 žvejai. Laimėtojai: P. Ražanas, A. Račkauskas ir J. Dauderis. Žvejyboje dalyvavo svečias P. Paulauskas – kairėje ir apšalę, bet karšti žvejai St. Rimeikis ir A. Urbonas.

ŽVEJYBOS TURNYRAS
Montrealio Žvejotojų ir Medžiotojų Klubas NIDA tvirtai laikosi savo tradicijų ir š.m.kovo mėn. 16 d., Lac St. Louis surengė žvejybos jubiliejinį turnyrą, nes NIDA, veikianti nuo 1966 m., šiemet švenčia savo 25-metį. (Tokių turnyrų yra įvykę apie 20). Šiemet dalyvavo 8 žvejotojai, daugiausiai pagaudami lydekų.

NIDA iš savo renginių gauto pelno nekartą yra paskyrusi lėšų ir lietuviškajai veiklai- spaudai paremti.

Šiemet, balandžio mėn. 28 d. NIDA rengia pietus, kurių pelną paskirs Lietuvai Pagalbos Milijoniniam Vajui.

Klubas taip pat tikisi, kad renginys, skirtas maloniam užsiėmimui gamtos prieglobstyje, galės pritraukti ir panašaus sporto mėgėjų iš jaunimo tarpo. Reikia tikėtis, kad tokio atsiras. d.

LIETUVOS RAUDONASIS KRYŽIUS PRAŠO ATSLIEPTI PAJIEŠKOMUJŲ:

• Vyro ir tėvo MACIUKO MAMERTO(Rolland), Aleksandro sūnaus, gyvenusio Kanadoje. Jis gimęs 1923 m. gegužės mėn. 11 d. Kaune išvyko iš Kauno 1944 m. į Kanadą, Montrealį. Ten gyveno 81 St. Zotique East. Buvo vedęs, turi 7 dukras ir 1 sūnų: Karoliną, Mariją, Rūtą, Ireną, Loretą, Zuzaną, Patriciją, Joną. Toronte gyvenantis J. Masevičius jį gerai pažinojo.

Pranešti Maciukienei-Grinskytei, gyv. 233036 Kaunas, Taikos gt. 55-34 ir Stanulienei-Maciukaitei Audronei (tuo pačiu adresu).

• Savo senelio LUKOŠIŪNO JUOZO, Vlodo sūnaus, gimusio 1904 ar 1905 m. šeimos narių. Jis yra miręs, buvo gyvenęs 3960 Clarksonton str. Apt. 307, Montreal Que, H2W 1W7. Į Kanadą buvo išvykęs 1944 m., čia užsiiminėjo komercija.

Ieško Gutauskienė Loreta, Kaunas, Architektų gt. 7-1.

MALONIAI KVIEČIA
PAGALBOS LIETUVAI MILIJONINIO VAJAUS PIETUS
Balandžio mėn. 28 d. AV A.V.P.-jos
1991 m. 12 val. salėje
Aukštas: \$10.
ŽVEJOTOJŲ-MEDŽIOTOJŲ KLUBAS "NIDA"

KANADOS LIETUVIŲ MILIJONINIAM PAGALBOS LIETUVAI VAJUI AUKOJO:

- pagerbdami mirusius -

• A.a. kun. Joną Kubilių, SJ: po \$ 50 - K. Andruškevičius Albina ir Martynas Kringeliai; \$30 - J.P. Žukauskas; \$20 - M.A. Jonellai; \$10 - L.D. Čekauskas /papild. sąrašas/;

• a.a. Praną Montvilą: po \$50 - V. Kačergius, S.V. Piečaičiai, St. Naginioniš, V. Sabalys, B.H. Nagai, J. Mališka, \$45,50 - O. Velėniškienė; po \$25 - M. Povilaitienė, M.J. Pakuliai, J.A. Vazalinskai; \$22,92 - R. Pocauskienė; po \$20 - M. Adomaitienė, D.B. Staškevičiai, L. Balaišis, M.J. Adomaičiai, Iz. Mališka, L. Urbonas, J. Vasiliauskas, K. Tolušis, Kornelija Jagminienė, R.J. Piečaičiai, V.E. Kerbeliai, J.J. Adomoni, J. Zabieliuskas, J. Seidys; po \$10 - J.P. Baltuonai, V. Viliušienė, A. Keblys, G. Gedvilienė, J. Dalmotas, J. Urbanavičius, V. Keturkienė; \$5 - p.p. Juškai.

VISIEMS nuoširdžiai dėkoja
KL Milijoninio Pagalbos Lietuvai Vajaus K-tas

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

YRA SAVISTOVUS APDRAUDOS AGENTAS

Paskutiniu metu atsiranda daug apdraudos planų, kurie pabrėžia tik kainą.

Tikrumoje, apdraudoje yra daug smulkmenų, kurios nelaimės atveju gali tapti nemaža problema.

Todėl, net 84% visos apdraudos apyvartos Kanadoje eina per savistovų apdraudos agentą, tas rodo, kad kaina nėra lemiamas reiškinys pasirenkant apdraudą.

Savistovus apdraudos agentas turi keletą apdraudos bendrovių ir gali parinkti atitinkamą apdraudą ir kainą.

Pastovumas yra taip pat svarbu.

TEIRAUKIS:

Tel. 722-3545

Maurice Kaplan

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Saugojimas vasaros laikui (Storage)
- Taisau ir remeliuoju
- Siuvu ir parduodu.

1449 rue St. Alexandre,
Suite 500 A.
Montreal, P.Q. H3A 2G6

Telefonai:
844-7307 ir 288-9646

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT • COMMERCIAL
MARRIAGE • WEDDINGS

5220 ch. QUEEN MARY rd.
TONY LAURINAITIS

MONTREAL, P.Q. H3W 1X5

Tel. 481-6608

LITAS

MONTREALIG LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 De Sève, Montreal, Qué., H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIUS: 3907 A Rosemont Blvd.

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS - virš \$28,000,000 REZERVAS - virš milijono

MOKA UŽ:

Certifikatus	9 1/2 %	Taupymo - special.	8 %
Term. indėlius:		Taupymo - su gyv. dr.	5 1/2 %
1 metų	8 %	Taupymo - kasdienines	5 1/2 %
180 d. - 364 d.	7 3/4 %	Einamos sąsk.	4 1/4 %
120 d. - 179 d.	7 3/4 %	RRIF - RRSP - term.	9 3/4 %
60 d. - 119 d.	7 3/4 %	RRIF - RRSP - taup.	6 1/4 %
30 d. - 59 d.	7 1/2 %		

IMA UŽ:

Nekilnojamą turtą - nuo 10 1/2 % Asmenines - nuo 12 %

VĖLYVIAUSIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KAŠOS VALANDOS

1475 De Sève	3907 A Rosemont
Pirm. Antradi. Treč. 9:00 - 3:00 (Tik pirm)	10:00 - 2:00
Ketvirtadieniai 12:00 - 8:00	3:00 - 7:00
Pentadieniai 10:00 - 6:00	2:00 - 6:00

EAGAN REALTIES INC

5344 VERDUN AVE., VERDUN, H4H 1K4

Nekilnojamo turto pirkimo ir pardavimo patarnavimas

BRONIUS NIEDVARAS

Buř: 766-3586

Res.: 487-4938

CFMB

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENI NUO 11.30 IKI 12 val. nakties

Programos Vedėjas: **LIUDAS STANKEVIČIUS**

1053 Albanel Cr., Duverney, Laval, P.Q. H7G 4K7

Tel: 669 - 8834

SPAUDA IŠ LIETUVOS

Norintieji užsiprenumeruoti "LITERATŪRĄ IR MENĄ", taipogi "Švyturį" iš Lietuvos, gali kreiptis į tų leidinių atstovą Kanadoje ir JAV-se Liudą Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Duverney, Laval, Que., Canada H7G 4K7, tel: 669-8834.

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS

Tel. Buř.: 722-3545
Res.: 256-5355

C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

ZIENKA PLUMBING

24 VALANDŲ PATARNAVIMAS

• LIETUVIAMS NUOLAIDA:

Neimamas mokestis už atvažiavimą.

TEL.: 254-7846

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

DRAUDA VISŲ RŪŠIŲ

6695 - 35-th Ave., Montreal, P.Q. H1T 3A6

ALBERTAS NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

TEL. BUS.: 727-3120 REZ.: 376-3781

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI,
APKALIMAI ALUMINIUM, PLIENU, PLASTINE
MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR
APDRAUSTAS.

Savininkas: **MIKE OSKOVICZ**

3351 Belair St., Montreal, Que., H2A 2A5

Telefonas: 721-9496

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA